Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov,

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone Rockwell 4964

LETO—YEAR XXIV. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., petek, 16. januarja (January 16), 1931. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 13

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KONGRES DOVOLIL POSOJILO FARMARJEM

Opozicionalci v senatu končno odstopili od zahteve za živežno pomoč, zahtevajo pa 25 milijonov za Rdeči križ

Washington, D. C. — Hooverjevo priporočilo, da kongres dovoli iz federalne blagajne 45 milijonov dolarjev posojila za farmarje, prizadete vsled lanske suše, je bilo po dolgem kavsanju sprejeto v sredo. Dodatek progresivnih demokratskih senatorjev, da se tej vsoti doda petnajst milijonov dolarjev za nakup živil za prizadete farmarje, ki ga je stara garda silovito pobijala kot "dolo" in "socialistično shemo," je bil pobit v konferenčnem odseku. Senat je dvakrat sprejel ta dodatek, a v tretje se je podal, namesto tega pa zdaj zahtevajo v senatu, da Rdeči križ dobi iz federalne blagajne $25,000,000 za nasičevanje stradajočih farmarjev in delavcev.

Senatorji progresivne in demokratske opozicije so očitali Hooverju, da je administracija vrnila milijone dolarjev bogatinom v davkih, za stradajoče pa fehta od ljudi. Hoover je pravkar apeliral na ljudstvo, naj prispeva najmanj deset milijonov dolarjev za sklad Rdečega križa. Da ne bo treba tega fehtanja, ki že preseda vsakemu dostojnemu človeku, naj vlada prispeva 25 milijonov.

Vsota $45,000,000 za farmarje se sme porabiti le za nakup žita za seme za bodočo letino in farmske organizacije morajo to vsoto vrniti.

Protirana poročila o upuslevanju delavcev

Osemsto delavcev odslovljenih iz delavnic New York Central železnice

Cleveland, O. — (FP) — New York Central železnica je zaprla svoje delavnice v Collinwoodu in tako je osemsto delavcev izgubilo delo. Te delavnice niso obratovale več tednov pred praznik' in ko so obnovile obrat, je lokalno časopisje pozdravilo ta dogodek in ga opisovalo kot znak za povrnitev prosperitete. Delavnice so obratovale samo pet dni, nato so bile spet zatvorjene. O tem niso časopisi prinesli nobenega poročila.

Enaka poročila o odslovitvah železniških delavcev prihajajo iz Toleda.

Železničarji, ki so uposleni pri Erie Railroad Co., pripovedujejo da položaj ni bil še nikdar tako resen kot je sedaj. Železničarji s starostnimi pravicami morajo sprejemati slabša dela, ker družba nadaljuje z redukcijami delavcev.

Znižanje mezd čevljarskim delavcem

Brockton, Mass. — Lastniki čevljarskih tovaren so naznanili znižanje mezd za deset odstotkov. Delavci, ki so organizirani v Boot & Shoe Workers uniji, sedaj glasujejo o tem vprašanju. Če se bo večina izrekla proti znižanju, je stavka neizogibna.

Predlagan davek na rdeče kravate

Atlanta, Ga. — Poslanka Bessie Kompton je te dni predlagala državni zbornici, da se naloži davek na rdeče kravate in sicer en dolar za vsak dan kolikor časa kdo nosi tako kravato.

Jugoslavija tudi prepovedala ameriški film

Belgrad, 15. jan. — Jugoslovanska vlada je včeraj prepovedala predvajanje ameriškega filma "Na zapadu nič novega" po vsej državi.

Predsednik izziva senatorje

Predsednikovo stališče utemeljuje govorice o ozkih stikah administracije s trustom elektrike

Washington, D. C. — (FP) — Predsednik Hoover je trdovratno molčal, ko ga je senat pozval, naj dokaže, da ni on naročil novim članom komisije za električno silo, da so odslovili računskega šefa Kinga in solicitatorja Russella, ki sta se več let borila proti grabeštvu elektrarskega trusta. Namesto tega je Hoover poslal senatu izzivalno noto, da ne bo predložil imena članov komisije v ponovno odobritev.

Naloga senata sedaj je, dognati vzroke, zakaj sta bila dva človeka, ki sta prihranila ameriškemu ljudstvu na milijone dolarjev, ki bi jih drugače pograbil elektrarski trust, odpuščena nenadoma. Kakšne obtožbe so bile dvignjene proti njima in kdo jih je vložil? Ali je Hoover sam naročil novim komisarjem odslovitve. In če je, ali je bila to posledica tajne konference med zastopniki trusta elektrike in administracijo?

Hoover ni odgovoril na nobeno teh vprašanj. Namesto tega se je postavil v pozo razžaljenega junaka, ki brani pravice svojega urada pred sebičnimi in slavohlepnimi senatorji. Ignoriral je vsa važnejša dejstva glede tega vprašanja in skušal oprati novoimenovane člane elektrarske komisije. Ignoriral je fakt, da je Smith, eden od komisarjev, osebno prosil Russella, naj mu pomaga, da bo senat potrdil njegovo imenovanje. Russell je res c st[illegible] ker je bil mnenja, da je Smith sovražnik elektrarskega trusta. Toda pol ure pozneje, ko je prevzel svoj urad, je Smith že zahteval, da King in Russell resignirata.

Po daljši debati, ki je sledila v senatu po prejemu Hooverjeve izzivalne note, je bil sprejet predlog, da Hoover ponovno izroči imena članov komisije v potrditev. Vprašanje glede njihove plače je sedaj v rokah generalnega zveznega kontrolerja McCarla, ki odločuje o legalnosti v vseh zadevah, ki se tičejo izdatkov v vladnem eksekutivnem departmentu. McCarl je bil pred leti privatni tajnik senatorja Norrisa, toda njegovo stališče z ozirom na vmešavanje elektrarskega trusta v funkcije administracije še ni bilo na preizkušnji. Ako bo odločil da se predsednik moti in da je senat v pravem, ne bodo člani komisije prejeli nobene plače in vse njihove uradne odredbe bodo smatrane za nelegalne.

Šolski odbor odpoklical dovoljenje

Brooklyn. — Dovoljenje, ki je bilo izdano East Flatbush Open Forumu, da lahko rabi neko šolsko dvorano za javne diskuzije, je bilo odpoklicano po Eugene C. Gibneyju, direktorju šolskega odbora. Gibney je izjavil, da omenjeni forum zagovarja socialistične ideje, kar je v nasprotju z regulacijami šolskega odbora.

Forrest Bailey, direktor Unije za ameriške civilne svobodščine, je naznanil, da bo njegova organizacija vložila priziv proti odloku pri mestni vladi.

Svilna tovarna odslavlja delavce

Lewiston, Pa. — Susquehanna Silk Co., ki ima svoje tovarne v Sunsburyju, je te dni ustavila obratovanje in vsled tega je bilo dva tisoč delavcev in delavk postavljenih na cesto. Uradniki družbe so izjavili, da bodo tovarne obnovile obrat spomladi.

Federacija protestira

Los Angeles, Cal. — Filipinska federacija v Ameriki je vložila formalen protest pri zveznem departmentu za delo proti nameravani prepovedi imigracije iz Filipinov.

POLOŽAJ ŽELEZNIČARJEV V AVSTRALIJI

Avstralske železnice delajo izgubo in posledice morajo trpeti železniški delavci

Sydney. — (FP) — Depresija je zelo udarila delavce na avstralskih železnicah. V prošlem letu so imele železnice v šestih avstralskih državah $50,000,000 deficita. Vzrok temu je konkurenca avtobusnih kompanij in znižanje prevoza na tovornih vlakih.

Avstralske železnice so bile zgrajene z denarjem, ki so ga vladi posodili britiški bankirji. Ker so železnice sedaj zabredle v deficit, bankirji zahtevajo, da mora vlada balancirati budgete, če hočejo dobiti nadaljna posojila. Nadalje zahtevajo preureditev v obratovanju železniškega sistema tako, da bodo železnice delale profite.

Državne vlade v Avstraliji so radi tega uvedle drastično ekonomijo v obratovanju. V vseh državah je bila uvedena racionalizacija dela. To se pravi, da je bil delovni čas podaljšan od 44 na 48 ur na teden, poleg tega pa so bile znižane mezde za 10% in veliko število železničarjev je bilo odslovljenih. Odlok arbitražnega razsodišča, ki je bil izdan pred enim letom, je bil suspendiran, da so železniške uprave lahko reducirale mezde.

Uradniki Avstralske železničarske unije, ki je največja železniška organizacija, so mnenja, da v okoliščinah, kakršne so, ne more biti nobenega izboljšanja položaja železniških delavcev. Edino rešitev vidijo v ustanovitvi močne organizacije transportacijskih delavcev, v katero bodo imeli dostop železničarji in osobje avtobusnih družb.

Delavska vlada posegla v industrijske vojne

Preprečiti hoče izpor tekstilcev in prisiliti rudarske magnate na mir

London, 15. jan.—MacDonaldova laboritska vlada je intervenirala v najnovejšem industrijskem konfliktu v Anglji. Grozeči izpor pol milijona delavcev v tekstilni industriji obeta biti katastrofalen, če res pride. Tovarnarji so ga napovedali za soboto, ako se do tega dne ne reši spor na kak način. Spor je nastal radi tega, ker delavci nočejo sprejeti nove delovne določbe, da bi obratovali po osem strojnih statev v tkalnicah namesto sedanjih štirih, dasi bi imeli več plače. Delavska organizacija je proti temu, ker sluti, da se potem zniža število uposlenih delavcev.

Položaj v stavki 140,000 rudarjev v South Walesu se je nekoliko izboljšal. Pogajanja so spet v teku in upati je na kompromisno poravnavo.

Potres v Mehiki

Mexico City, 15. jan. — Močan potres je sinoči zmajal glavno mesto Mehike. Kolikor je doslej znano, je bila ena oseba ubita, 25 ranjenih in 50 hiš je bilo porušenih. Potresni val se je raztezal preko petnajstih držav, toda najhujši je bil v federalnem distriktu.

Nov udarec za prohibicijo v Illinoisu

Springfield, Ill. — Liberalni elementi v illinoiski legislaturi, ki se potegujejo za odpravo državnega prohibičnega zakona, so 14. t. m. izvojevali svojo prvo zmago. Odpravna predloga je bila pri prvem glasovanju v nižji zbornici odobrena z 79 glasovi proti 59.

Hillquitovo mnenje o tretji stranki

Nova stranka se ne sme zanašati na ekonomske grupe, ki podpirajo republikansko in demokratsko stranko

Washington, D. C. — (FP) — Morris Hillquit, član eksekutivnega odbora socialistične stranke, je potom publicijskega odbora, ki ima svoj urad v kapitolu, podal izvajo, v kateri pravi, da se strinja s senatorjem Norrisom, Wheelerjem in drugimi, ki so izjavili, da ne vidijo nobenega vzroka, da bi se odrekli sedanjim pozicijam in sodelovali pri ustanovitvi takozvane tretje politične stranke. Ker nimajo v svojih državah močne delavske stranke, na katero bi se lahko zanašali, jim on ne zameri, ker so odklonili Deweyjevo povabilo, ker ne marajo plezati po novi politični lestvi. To bi bila zanje slaba poteza, posebno če se vzame vpoštev dejstvo, da se njihov politični program radikalno ne razpliskuje od programa demokratske ali republikanske stranke.

"Edino stranka, ki je bazirana na ekonomskih grupah, ki ne marajo podpirati starih strank, je upravičena do obstoja v Združenih državah in se kot taka lahko bori za politično nadvlado," je dejal Hillquit. "To bi morala biti stranka delavcev in farmarjev po vzgledu delavskih strank v Veliki Britaniji, Belgiji, Norveški, Avstraliji in socialističnih strank v Franciji, Nemčiji in drugih evropskih državah.

"Socialistična stranka v Ameriki odgovarja vsem zahtevam efektivne tretje stranke z njenim programom, metodami in formo organizacije. Sicer je še šibka, toda nič šibkejša kot je bila delavska stranka v Veliki Britaniji pred petindvajsetimi leti. Njena moč bo naraščala in njeni boji bodo postali efektivnejši, če ji bodo vsi tisti, ki sedaj vidijo potrebo take stranke, nudili svojo pomoč, namesto da se ozirajo drugam in tuhtajo načrte za ustanovitev nepotrebne tretje stranke."

Gangeži ubili Caponejevega nasičevalca brezposelnih

Chicago. — Enrico Bertocchi, poslovodja Caponejeve kuhinje za brezposelne delavce, 935 S. State st., je bil v sredo zvečer ustreljen od sovražnih gangežev. Dr. William Hejna, zobozdravnik, ki stanuje na 3935 W. 26th st., je peljal Bertocchija domov v svojem avtu, ko je privozil mimo drugi avto na 25. cesti in Washtenaw ave. in so počili revolverji. Bertocchi je obležal mrtev in dr. Hejna je bil lahko ranjen na glavi. Ubiti Caponejev nameščenec je stanoval na 2500 S. Avers ave. Morilci so ušli kot po navadi.

V Chicagu snujejo novo stranko

Chicago. — V teku je akcija za ustanovitev nove delavske stranke. Gibanje vodijo bivši člani farmar-labor stranke.

V prepričanju, da se organizirani ameriški delavci strinjajo z idejo, je David McVey, uradnik v tesarski uniji in bivši načelnik farmarske stranke v okraju Cook, sklical zborovanje v Lathers dvorani. Na zborovanju je bil izvoljen komitej, čigar naloga bo izdelati ustavo in izbrati ime novi stranki. Sponsorji se nadejajo, da bo stranka dobro organizirana do l. 1932, ko bo v teku kampanja za izvolitev predsednika Združenih držav.

Policija navalila na urad pleskarske unije

Philadelphia, Pa. — Petinosemdeset članov pleskarske unije je bilo aretiranih, ko je policija navalila na glavni stan unije, kjer so pleskarji čakali na delo in med tem igrali karte. Obtoženi so bili igranja za visoke vsote, dočim uradniki unije izjavljajo, da nimajo brezposelni pleskarji dovolj denarja za nabavo najobhodnejših potrebščin, kaj šele za igre.

MEŠČANSKI LIST URGIRA SOCIALNO ZAKONODAJO

Obsodil je governerjevo komisijo radi neodločnosti pri reševanju problema brezposelnosti

Chicago. — (FP) — Redkokdaj se zgodi, da bi meščansko časopisje zagovarjalo delavske interese. V tem je bila napravljena izjema, ko je dnevnik "Daily Times" v uredniškem članku prinesel ostro kritiko, naslovljeno na governerja Emmersona in njegovo komisijo za pobijanje brezposelnosti. Članek urgira governerja, naj imenuje drugo komisijo v svrho študiranja zavarovanja zoper brezposelnost, ki naj predloži potem državni legislaturi definitivni načrt solucije tega problema.

Governerju očita, da ni za rešitev brezposelnosti doslej storil ničesar. Dal je le nekaj obljub glede izvajanja programa javnih del, ki pa se še niso pričela. Pravi, da je njegova dolžnost, da stori nekaj za brezposelne, ker same obljube niso dovolj.

"Zavarovanje proti brezposelnosti je najučinkovitejša remedura za odpravo brezposelnosti", pravi urednik. "Governer bi storil veliko uslugo ljudstvu, če bi se pričel zanimati za to vprašanje. Ako delavec izgubi pri delu roko ali se drugače poškoduje, je protektiran z zavarovalnino. Ako umre, je njegova družina protektirana. Toda v slučaju izgube dela, ki je edina garancija za preskrbo njegove družine, se ne more obrniti nikamor za protekcijo. Prepuščen je svoji usodi in nihče se ne zmeni zanj."

Uspešna vojna s tuberkulozo

Umrljivost za to boleznijo padla za 23 odstotkov v dveh letih v Chicagu

Chicago, Ill. — Dr. Benjamin Goldberg, direktor mestnega sanitarija za tuberkulozne bolnike, poroča, da je umrljivost za jetiko v Chicagu padla za 23 odstotkov v zadnjih dveh letih. V Chicagu danes umrje manj ljudi za to boleznijo kot v katerem drugem večjem mestu v Ameriki.

V letu 1930 je bila v Chicagu stopnja umrljivosti za tuberkulozo 66.1 napram 100,000 prebivalcem; v prejšnjem letu je bila 79.4 in leta 1928 je bila 84.9.

Dr. Goldberg je objavil tabelo o razmerju umrljivosti za tuberkulozo v devetih največjih ameriških mestih v letu 1930. Tabela, ki kaže, da je umrljivost v Chicagu najmanjša, sledi:

Chicago	66.1
New York	73.0
Philadelphia	81.2
Detroit	82.5
Los Angeles	101.0
Cleveland	88.7
Baltimore	100.6
Boston	77.6
Pittsburgh	75.4

Poročilo se dalje glasi, da je umrljivost veliko večja med zamorci kot belokožci, a tudi med zamorci pada. V zadnjem letu je odstotek smrtnih slučajev za jetiko med belimi v Chicagu padel od 58.0 na 45.8, med črnimi pa od 399.5 na 346. V teh številkah se vidi velika razlika med žrtvami belopoltne in zamorske rase.

V letu 1930 je bilo zdravljenih 52,000 bolnikov te vrste v Chicagu.

Brezposelne štejejo v Chicagu

Chicago. — Dne 15. januarja se je začelo novo štetje brezposelnih delavcev v Chicagu. Štetje bo trajalo dva tedna in 4000 števcev je na delu. Obiskati morajo vsako hišo. Štetje vodijo uradniki zveznega cenzusnega biroja in odgovori na vsa vprašanja so obvezni.

Farmarji grozijo s stavko

Nezadovoljni so z odlokom, ki ga je izrekel King

Grays Lake, Ill. — (FP) — Več kot tisoč farmarjev iz severnega Illinoisa je napolnilo neko tukajšnjo dvorano, da protestirajo proti odloku dr. Clyde L. Kinga, ki je odločil, da morajo oni nositi breme znižanja cen mleka, kot so zahtevale čikaške mlekarske kompanije.

Mnogo farmarjev je priporočalo štrajk kot edino sredstvo proti znižanju cen. Tako so storili pred dvema letoma in zmagali.

Navzoči so sprejeli resolucijo zahtevajoč Kingovo resignacijo iz arbitražnega odbora, ker je s svojim odlokom pokazal diskriminacijo napram farmarjem. Resolucija nadalje zahteva, da se imenuje nov arbitražni odbor v katerem naj bodo trije farmarji in trije zastopniki mlekarskih kompanij.

Grožnja s stavko je dobila odmev tudi med farmarji v drugih krajih države in v Wisconsinu.

Vse kaže, da se bo razvila nova bitka med farmarji in mlekarskimi kompanijami.

Domač drobiž

Iz Milwaukeeja: Dva Slovenca sta bila ubita in dve Slovenki težko ranjeni pri avtni nesreči ki se je pripetila zadnji torek na cesti med Milwaukeejem in Sheboyganom. Frank Goličnik in Jos. Goršek sta se ubila, Gorškova žena in Mary Tamše sta pa bili odpeljani v bolnišnico. Peti v družbi, ki je bil tudi pobit, je Joe Morit. Avto, ki sta ga ponesrečenca dobila pri srečkanju, je skočil s ceste in se prevrnil na zoranem polju.

Iz Clevelanda: Umrla je Gay Žnidaršič, stara 31 let in rojena v Ameriki; bila je članica društva Mir št. 142 SNPJ in zapušča moža in štiri otroke. Bivala je v Lorainu.

Filmska zvezda pred sodiščem

Los Angeles, Cal. — Miss Clara Bow, znana junakinja v filmih, toži svojo bivšo tajnico in tovarišico Daisy De Roe, da jo je okradla za $35,000 in da je hotela iz nje izsiliti $125,000 z grožnjo, da obelodani neke njene ljubezenske škandale. Pri razpravi pred sodiščem je obtožena Daisy res razkrila romančke in to razkritje je naredilo Claro histerično. Prečitanih je bilo 85 ljubezenskih pisem in telegramov od mnogih Clarinih ljubčkov in pikantnosti v pismih so silno zabavale občinstvo. Zabavna obravnava se nadaljuje.

Delavska federacija pripravlja kampanjo proti prohibiciji

Miami, Fla. — Eksekutivi Ameriške delavske federacije, ki tu zboruje te dni, je bil predložen načrt kampanje za modifikacijo Volsteadovega zakona. Federacija zahteva legaliziranje lahkega piva in vina. Imenovan bo posebni odbor, ki bo vodil kampanjo in pri tem gibanju bo pomagalo 14,000 organizatorjev.

Voditelji parade brezposelnih odklonili delo

Seattle, Wash. — Zadnjo sredo so tukajšnji komunisti uprizorili demonstracije brezposelnih po mestu in delegacija devetih mož je obiskala župana in zahtevala dela ali kruha v imenu brezposelnih. Župan je dejal devetorici, da jim lahko preskrbi delo, toda delegacija je odklonila ponudbo.

Cenzura ameriških knjig na Irskem

Dublin, 15. jan.—Irski knjižni cenzor je že prepovedal tretjo ameriško knjigo v razširjenje v irski državi. Vse prepovedane knjige je cenzor označil za "nemoralne."

RADIKALNA IZJAVA CERKVENE ORGANIZACIJE

Odobrava vstaško gibanje v Indiji in na Kitajskem ter hvali uspehe sovjetske vlade

Chicago. — (FP) — Tajniki najvplivnejših komitejev metodistično-episkopalne cerkvene organizacije so na svoji konferenci v Chicagu izdali proglas, ki je po svoji vsebini najradikalnejši od vseh, ki jih je že kdaj izdala skupina predstavnikov religij. V proglasu pozivajo vernike, naj se pridružijo boju za svobodo, ki jo vodijo zatirani narodi v Indiji, na Kitajskem in v Turčiji, boju za odpravo vojn in revščine.

"Živimo v dobi, ko se tlačani narodi prebujajo in zahtevajo svoje pravice," se glasi proglas. "Indija, ki je sicer zavrgla nasilne metode v boju proti britski nadvladi, je stopila v vrste velikih narodov. Kitajska, ki ima pred seboj na tisoče problemov, ki čakajo rešitve, se je oprijela dela z novo silo in energizmom, se je postavila na čelo tistim, ki zagovarjajo pravice delavstva do produktov, ki jih producirajo. Turčija, druga žrtev brezvestne in koruptne vlade, kaže muslimanskemu svetu pot k novi sreči in blagostanju.

"Zamorsko prebivalstvo, izkoriščano in zaničevano dolga desetletja, se upira, da bi se z njim ostopalo kot z živino in zahteva svoje človečanske pravice. Tlačena plemena postajajo glasnejša v svojih zahtevah za pravičen delež bogastva in priložnosti.

"Boj se je šele pričel in ne bo končan prej, dokler se ne odpravi velika razlika, ki je odgovorna, da se na eni strani nahaja milijone ljudi v največji revščini, dočim se na drugi strani mala skupina privilegiranega sloja valja v neizmernem bogastvu.

"Ideja, da vlade, ki so pripravljene žrtvovati na stotisoče ljudi v krvavih vojnah, ali predstavniki religij, ki blagoslavljajo orožje v te namene, niso vredne podpore civiliziranega človeka, dobiva čedalje več pristašev. Revolucija proti diktaturam in tiranom, ki teptajo človeške pravice, je upravičena in naša organizacija jo bo zagovarjala v vseh slučajih."

Kampanja za zavarovanje proti brezposelnosti

Vodi jo socialistična stranka v New Yorku

New York. — (FP) — Norman Thomas, Heywood Brown in drugi prominentni voditelji socialistične stranke so otvorili kampanjo, da dobijo milijon podpisov na peticijo glede zavarovanja proti brezposelnosti, ki bo predložena državni zbornici v uvaževanje.

V vseh newyorških okrajih bo imela socialistična stranka ljudi, ki bodo nabirali podpise. V peticiji je rečeno, da so bile vse dosedanje mere, ki so jih podvzeli razni komiteji za pobijanje brezposelnosti, nezadostne. Socialisti zahtevajo zakon, ki bo protektiral delavce v času brezposelnosti in industrijske depresije.

Green o petdnevniku

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je v svojem govoru v radio, predno je odšel na konferenco eksekutivnega odbora federacije, naglašal potrebo uveljavljenja petdnevnika v vseh industrijah. Dalje je urgiral delodajalce, naj stabilizirajo produkcijo in tako zagotovijo delavcem stalno delo. V svojem govoru se je skrbno izogibal vprašanja glede zavarovanja zoper brezposelnost, ki bo najbrž prišlo na razpravo na konferenci.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovenic National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (razen Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

126

Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31-30), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je o tem datumu potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam list ne ustavi.

Privatna vlada

Združene države so danes v periodi svoje zgodovine, ko je od njenih prvotnih političnih institucij ostala le prazna lupina, dočim se ni še nov sistem javnega življenja in oblikovanja niti od blizu formiral. Stare politične forme so bistveno odpovedale vsako delavnost; stoji le še zunanja maska, ki slepi ljudi. Takozvana politična svoboda in demokracija, ki je nekoč bila fakt vsaj v ožjih mejah, je danes samo še na starem, zarjavelem papirju; le slepilo je še za naivno maso, ki mentalno še vedno živi petdeset let za časom in nikakor ne more razumeti najnovejših pojavov v razvoju ameriške družbe.

Stari politični sistem ameriške družbe živi še samo v šolah, knjigah, filmih, pesmih, napevih in patriotičnih govorih. V dejanskem življenju ga ni več. Le okostenjak še straši v javnosti. Kaj pa je faktičnega danes?

Danes imamo neke vrste medvladje. V ta stadij smo prišli v zadnjih petindvajsetih letih in vojna ter povojna leta so ga povspešila. Glavna značilnost tega stanja je ta, da administrativne, zakonodajne in pravosodne funkcije v vseh večjih ameriških mestih, okrajih, državah in v centrali v Washingtonu brzo prehajajo v privatne roke. Posamezniki in skupine, katerih imena niso nikdar na glasovnici pri volitvah in ki javno ali direktno nočejo imeti nobenega opravka v vodstvu političnih strank, izvršujejo ali diktirajo izvrševanje javnih poslov. Faktično imamo dva vladna sistema, ki pa nista med seboj v konfliktu, temveč se objemata — objemata tako, da je sistem zakulisnih oblasti na vrhu in drugi je brez moči.

Insuli, kralj čikaških uličnih železnic, plinaren in elektraren, ni še nikoli kandidiral za župana ali aldermana, vendar pa ima v mestni hiši več moči kot župan in vsi aldermani skupaj. Capone, kralj čikaških butlegarjev in gangežev (nova ameriška industrija, ki je prišla s prohibicijo), se ne sme pokazati na glasovnici, ima pa več vpliva v mestnih svetih in postavodajah kot marsikdo, ki se pusti izvoliti tja.

Ljudska masa še vedno verjame, da možje, ki jih ona izvoli, sklepajo zakone in upravljajo mesta in deželo. Kako daleč je od resnice! Zakonski načrti, ki jih sprejema kongres in podpisuje prezident, so spisani v pisarnah privatnih finančnih in industrijskih korporacij. Med načrti so kajpada izjeme, ali teh je vedno manj. Trust vodnih in električnih sil, jeklarski trust, železniški trust, mesarski trust in cela vrsta drugih trustov je danes glavna vladajoča sila v Ameriki, ki si deli "politične sfere" in vsak trust v svoji sferi narekuje zakone, administrativne ukrepe in sodnijske odloke.

Najlepšo sliko novega stadija vidimo v New Yorku in Chicagu, kjer je vsaka javna akcija za pomoč brezposelnim nemogoča; akcijo, kolikor je je, vodijo privatni odbori na iniciativo trgovskih zvez, bankirjev in industrijskih ter javnonapravnih korporacij. Celo aparat policije, državnega pravdništva in sodišč se ne more ganiti brez privatnih finanč in dekretov. Organizacija čikaških trgovcev je pravkar garantirala stotisoč dolarjev za izredno zasedanje veleporote, ki ima preiskati stike med korumpirano policijo in zločinskimi gangeši.

A ne samo to. Privatni trusti in korporacije odločujejo tudi o kulturnih ustanovah. Omenjeni Insuli financira čikaško opero in pod njegovim vodstvom in iniciativo je bilo zgrajeno novo in nebotično operno gledališče. Umetnostne galerije, muzeji, zvezdarne, konservatoriji in univerze so plod privatnih subvencij. Radiopostaje in radioprogrami, s katerimi je poplavljena vsa dežela, so delo privatnih korporacij, ki izdajajo časopise in prodajajo cigarete, čaj, špeh in najnovejšo pasto za zobe. Ameriška kultura se standardizira natančno po tempu masne produkcije.

Privatni industrijski kapital je okupiral vse. Tudi cerkve so njegove dekle; tudi javne šole. Privatni kapital diktira, kaj se sme poučevati v javnih šolah in kdo sme poučevati. Diktira tudi, česa ne smejo veroki pridigarji, protestantski in katoliški, pridigati.

Privatni kapitalizem je danes najvišja oblast v Združenih državah. Vse druge oblasti so postranske in slepilne; so le formalnost in ornament.

Glasovi iz naselbin

Od zastopnika

Yukon, Pa. — Sedmega januarja sem zgodaj zjutraj zapustil Pittsburgh in odšel proti Westmoreland okraju. Najprej sem se ustavil na Herminie pri družini Smolich. Gospa Smolich mi je prečitala iz angleškega časopisa vest, da so roparji napadli poštni voz, ki vozi iz Greensburga na Menessen, Yukon in Wyano ter ga oropali za $4000 gotovine, ki je bila namenjena za izplačilo rudarjev Westmoreland Coal kompanije. Banditi so na samoti prežali na poštni voz in se na cesti obnašali kot bi bili močno pijani. Ker se mu niso a ceste umaknili, je poštar ustavil voz, misleč, da ima v resnici opraviti s pijanci.

V tem se je seveda motil. Banditi so njega zvezali z žico ter ga pustili na samoti v velikem mrazu. Napol zmrznjenega je poznejše našel neki farmar in ga rešil. Devetega januarja sem na Yukonu zvedel, da so vjeli vse tri ptičke.

O drugem zanimivem dogodku mi je pripovedoval John Dermota, ki je naš dolgoletni narročnik Prosvete in Proletarca in se poznava že nad 20 let. On je priden delavec in dela ves čas v premogovnikih. Pripovedoval je, da dela na Wyano že nad dve leti, pa se mu še ni kaj takega pripetilo kot 10. jan.

Znano je, da kompanije dandanes jako surovo postopajo s premogarji, posebno pa pazijo na nečist premog. Če le dobe kak kamenček v vozu premoga, rudar brž dobi od dveh do deset dni počitnic za kazen. Pa niso surovi samo bossi, temveč tudi delavci, ki delajo na površju. John mi je pripovedoval, da dela skupaj s sinom in omenjenega dne je sinu gorela luč le dopoldan, potem si pa mislite, kako naj dva premogarja nakladata čist premog pri eni luči.

Ko prideta proti večeru iz jame, je pri oddajanju svetilk omenil smrkovcu, katerega posel je gledati, da so svetilke v redu, naj jih uredi tako, da bodo gorele ves dan in ne samo polovico dne. Smrkovec, ki nima drugega posla, pa se je stegnil skozi okno, zgrabil moža za prsi in ga pozval v lučarnico na boj na pesti. Prijatelj je to povabilo odklonil, se smrkovca oprostil in naznanil celo stvar superintendentu. Kaj se bo iz te afere izcimilo, bom poročal prihodnjič; možno vsekakor je, da se smrkovcu ne bo skrivil las na glavi.

Anton Zidanšek.

O praznovanju 100 letnice

Chicago, Ill.—Dne 3. januarja 1931 se je obhajala po vseh Zdr. državah slavnost stoletnice obstanka stavbinskih in posojilnih društev. Prvo stavbinsko in posojilno društvo je bilo ustanovljeno 3. januarja 1831 v Frankford Philadelphia, Pa. Dali so mu ime Oxford Provident Building Ass'n. Iz zgodovine se vidi, da so se po različnih državah začela ustanavljati enaka društva; tudi država Illinois ni zaostala in je danes ena med prvimi po številu stavbinskih društev, katerih je nekaj nad 500 z okrog $30,000,000 premoženja.

Upoštevajoč različne narode v državi Illinois, smo mi Slovenci majhni, a kljub temu na visoki stopnji s trgovskega stališča. Ako bi bolj združeno delovali, bi imeli večji ugled med tujim narodom in stokratno večji uspeh. Ker pa je nam menda prirojeno, da smo rajši tujci, da nas drugi gospodarijo, si skoraj ne moremo pomagati, imamo pa še precej zavednih rojakov, ki znajo upoštevati: svoji k svojim.

V proslavo te stoletnice so razni odseki v državi Illinois proslavili ta dan: Čehoslovaška liga, kateri pripada tudi Jugoslav Bldg. and Loan Ass'n, je priredila velik banket v Odd Fellows Temple, Cicero, Ill. Prostorna dvorana je bila veliko premajhna. Bili so Čehi, Slovaki, Hrvati in Slovenci, slednji smo bili 100% zastopani. Le žal, da so v Chicagu štiri slovenska stavbinska in posojilna društva in le eno — Jugoslav Bldg. and Loan — je bilo zastopano.

"Toastmaster" Jos. J. Janda (preds. Lawndale Bldg and Loan Ass'n) je v kratkih, jedrnatih besedah omenil pomen shoda in stoletnice. Poklican je bil župan iz Cicera Jos. Z. Klenha, ki nas je pozdravil in naše delo ter nam izročil ključ mesta za tisti večer. Za njim je nastopil John L. Novak, ki je že 39 let tajnik pri stavbinskem društvu. Nastopili so še: Frank G. Hajiček, preds. Lawndale State Bank; James A. Čalek—godba in solospev; John Kowalski; Richard J. Zavertnik, odvetnik Jugoslav Building and Loan Ass'n.; Anton J. Cermak, preds. okrajnih komisarjev; Frank Smith, preds. Jugoslav Bldg. and Loan Ass'n; Hula, Dula, Lola, Lola. Alexander Purer je zaključil govore z željo, da se ob 101letnici vidimo v Peoriji, Ill., kjer se bo vršila bodoča konvencija stavbinskih in posojilnih društev države Illinois.

Po končanem programu je sledil ples v obeh dvoranah in najlepša zabava, posebno še, ker smo imeli priliko poklicati ono, kar nam brani 18. amendment, a mi smo imeli obilo dobrega piva in še nekaj bolj močnega za predsednike.—Za Jugoslav Bldg. and Loan Ass'n.—**John Zvezich.**

Vsi aktivni

Depue, Ill. — Le malo se sliši iz naše naselbine. Tisti, ki so kedaj že živeli tukaj, si morebiti mislijo, da ni nobene slovenske družine več ostalo v naselbini. Res ni nas preveliko število — okrog 40 družin — ampak smo vsi aktivni in se zanimamo za naša društva, katerih imamo tri — SNPJ, SSPZ in JSKJ.

Dne 22. dec. smo si skupaj priredili Miklavžev večer za našo mladino, da jo bolj priklenemo na naše organizacije. Udeležba je bila precej obilna, ker je bila mladina pač radovedna, kako se bo obnesel Miklavž z darili. Imeli smo tudi nekoliko programa, in sicer so nam deklice iz mladinskega oddelka zapele par lepih pesmic in Depue Legion godba je nam zaigrala pa nekaj prijetnih pesmic. John Blatnik je vodil program in govoril o pomenu naših podpornih organizacij in da se nadejamo, da mladina z nami sodeluje.

Z Miklavžem je bila mladina še precej zadovoljna. Prireditev se je vršila v Slovenskem narodnem domu, katerega smo zgradili zadnjih par let. Originalno smo zanj plačali $1700 in približno toliko nas stane popravilo. Dom je ves plačan razen $100 dolga, ki ga še imamo. Iz tega je lahko razvidno, da Slovenci, ozirома Jugoslovani v tej okolici še nismo zaspali, pač pa smo na delu za napredek in za našo mladino, ki nas prej ali slej nadomesti.

Dokaj napreduje tudi naše društvo št. 59 SNPJ, ki šteje 77 članov, kar ni malo v tako majhni naselbini. S tem tudi priporočam članstvu društva št. 59, da tudi zanaprej redno plačuje asesment in sodeluje z menoj. V zadnjih dveh letih je bil suspendiran samo en član. Želim, da bi v tem letu ne bilo potrebno nikogar suspendirati in da nadaljujemo z delom za našo SNPJ, katero gradimo v našo korist, da nam bo služila v potrebah. Članstvo naj tudi vzame na znanje, da se bodo seje vršile v tem letu ob 5. uri zvečer v navadnem prostoru in želim, da se jih udeležujete v čimvečjem številu.

John Blatnik, tajnik.

Komentar in vprašanje

West Point, O. — Vedno čitam Prosveto, a so le redki glasovi iz West Pointa. Bil je dopis pred prazniki, ampak bi še tega najbrž ne bilo, da se ni pripravljalo za prireditev na božični večer, ki je prav dobro izpadla. V ponos je mladina staršem, kot je n. pr. Matt Tuseckova, ki je tako izobražena, da lahko nastopi pred občinstvom kot govornik. Prijazno je videti in slišati Bergantove drobne deklice, tudi same šolarice, ki tako živahno zaigrajo na razne inštrumente. To je bil prvi nastop westpointske mladine in bil je izvrsten.

V Prosveti sem tudi čital članek: "Preprečimo izgubo članov". Ako kdo plača asesment za dobro znanega sobrata, prigodi se pa slučaj, da dotičnik, za katerega je bil založen asesment, umrje, ali ima plačnik pravico iskati, kar je založil za asesment?

Prišel je slučaj, ko pride k meni zastopnik Prosvete za naročnino, ki mi je bila potekla. Povem mu, da ne morem poravnati naročnine takoj ter ga prosim, naj javi upravništvu, da poravnam o prvi priliki. Enostavno mi je odgovoril, ako ne plačam, mi bo Prosveta ustavljena. Moj odgovor je bil, da ne bo, ker o zadevi pa sam javim, ako poče on. Končno sva se zgovorila, da ni bil list ustavljen.—J. P.

Vest jih ganila

Claridge, Pa. — Žal, da ni bilo med nami Subelna ali Banovca, ko smo praznovali Miklavža v Slovenskem narodnem domu, kamor nas je bil povabil. Vaseno smo zapeli nekaj lepih pesmic in se sukali ob zvokih Balohove harmonike, nakar je zopet postalo pusto kot prej.

Globoko nas je ganila vest v Prosveti o nenadni bolezni in operaciji Svetozarja Banovca. Upamo, da se njegovo stanje obrača povoljno na bolje in mu želimo skorajšnjega okrevanja in da bi nam v kratkem priljubljeni pevec zopet zapel tisto: "Sem fantič z zelenega Stajerja".

Mrs. A. Pratnekk.

Slika razmer v Braziliji

San Paulo, Brazilija, v novembru, 1930.—Letošnje leto je bilo leto južnoameriških revolucij, in to zaporedno: Julija Bolivija in Čile, avgusta Peru, septembra Argentina, oktobra Brazilija.

Te revolucije so se bile v znamenju demokracije in liberalizma proti korupcijskim vladam srednjeveških diktatorjev, ki so se držali vlad kakor klop vplovske kože. Bile so to familije, ki so se hotele za večno utrditi pri koritih, razkošno zapravljati denar večnih posojil ter graditi s tem ljudskim denarjem bogastvo sebi in svoji žlahti.

Washington Luis je bil izvoljen (imenovan) predsednikom 21 držav Brazilije v februarju leta 1926 brez protikandidatov. Po smrti Carlosa de Camposa, predzadnjega predsednika države San Paulo, je bil Julio Prestes imenovan kar po telefonu za to mesto. Nekatere države v Braziliji so bile priklepljene na vladno ene same družine desetletja.

Edina politična stranka je bila vladna republikanska stranka, ki ni takorekoč priznavala nobene opozicije (napram federalnemu statutu protilegalno). Ta stranka oziroma režim je obstojal iz "fazendarjev" (veleposestnikov), veleindustrijalcev in bankirjev, ki so gradili okrog sebe železen obroč policije in državnih uradnikov, katere so natlačili z mastnimi plačami po vseh javnih uradih — po številu več, kakor je bilo stolic.

Nekateri politiki, videč, da javno premoženje prehaja vedno v večjih oblikah v roke inozemskemu kapitalu, da taktika vladne oligarhije vodi državno gospodarstvo v neizogiben polom ter upoštevajoč splošno nezadovoljstvo meščanstva in delavstva ter del vojske, ki se je izražal z uporom že leta 1922 in 1926, so pred dobrimi 4 leti izdali manifest za ustanovitev demokratske stranke. Pristaše te stranke so v prvih letih imeli za komuniste, oddati so morali odtise prstov in stali pod vednimi šikanami policije. Temu manifestu so se pridružili tudi predsedniki treh držav: Getulio Vargas (Rio grande do Sul), Antonio Carlos (Minas Geraes) in Joao Pesoa (Parahiba). Te tri države so tvorile z veliko večino opozicijo. Proti federalni vladi so v tem smislu tudi organizirale svojo policijo.

V tem milijonskem mestu, za časa zadnjih dveh predsednikov, se delavstvo ni smelo ganiti. Vsak poskus za ustanovitev strokovne delavske zveze je bil s policijo razbit, stavke ravno tako; organizatorji-inozemci so v takih slučajih bili deportirani v rojstno deželo, domači pa v notranjo "Sibirijo" še nepoznane Brazilije. O kakšni politični stranki delavstva ni bilo govora, enako ne o mogočem delavskem razrednem ali strokovnem glasilu. Washingtonova policija je edina imela oblast reševati socialna vprašanja delavstva in njegovih političnih nasprotnikov.

Po katastrofalnem padcu cene brazilijski kavi na newyoški borzi dne 11. oktobra 1929, ki je najglavnejši izvozni produkt Brazilije in ki je bil še vnaprej zadolžen, je povzročil tukaj strašno zmešnjavo. Tem mešakarjem kar ni hotelo iti v glavo, da za vrečo kave (60 kg), ki so do tedaj dobivali $200 (tedanja valuta je bilo $8.50 za ameriški dolar), da dobe danes le $120, in kar je najpoglavitnejše: kupci izginjajo. Zraven tega je še Washingtonova vlada na tem produktu gradila stabilizacijo valute in uvozila za 850 milijonov zlata na ta račun. Posledica tega je bila začetek splošne krize, vrednost papirnatega denarja je padala, podjetja so pričela krahirati, brezposelnost, ki je do tedaj skoro ni bilo opaziti, je prišla skokoma rasti; delavske plače, ki so jih določali industrijalci sami z ozirom na potrebe delavskih moči, in ki so stale na najnižji stopnji potreb fabriškega delavca, so padale; delo se je v mnogih tovarnah skrčilo za polovico dni v tednu.

Krizo so pričeli reševati na način kakor je v modi že od vekov pri mednarodnem kapitalizmu. "Fazenderji" (lastniki velikih kavnih nasadov) so sklicali zborovanje vseh, prepirali se med seboj itd. Enoglasno pa so sklenili zniževati plačo svojim "kolonom" za 40% kljub temu, da so mnogi teh imeli še veljavne medsebojne, že itak suženjske pogodbe, ker pridelovanje kave, vštevši vse stroške do obmorskega pristanišča, je stalo le okrog $35 za vrečo.

"Koloni" so tudi sklicali skupno zborovanje v Rio Preto v svrho obrambe svojih pravic, ki je bilo kakor navadno od policije razbito in sklicatelji aretirani. "Koloni" so začeli zapuščati "fazende" (kavne nasade) in se trumoma selili v mesta upajoč, da bodo tu dobili dela za ohranitev vsaj golega življenja, a pomnožili so le vrste brezposelnih, brez sredstev in oskrbe, in začela je ona nepopisna revščina pritiskati na te ljudi z vsemi njenimi posledicami . . .

Te razmere so demokratski stranki zgladile pot, da je vidno pridobivala na terenu. Prej omenjene tri države so formirale takozvano "Alianco Liberal," torej vso opozicijo v enotno fronto proti tedanji politiki oziroma režimu Washingtona. Za bližajoče se predsedniške volitve republike 1. marca 1930 je "alianca" postavila vladi protikandidatno listo. Za predsednika je postavila Getulia Vargasa, predsednika države Riogrande do Sul, za podpreds. Joana Pesoe, preds. Parahibe, ter razvila mogočno in uspešno propagando po vsej republiki s parolo: zmagati z glasom ali z orožjem.

Za omenjene volitve dne 1. marca z javnim glasovanjem so se vršila vsa mogoča nasilja in sleparije od strani režima. Vsi javni uslužbenci, cestni delavci itd., so bili prisiljeni iti volit za vladno listo, neizvzemši inozemce brez tukajšnje domovinske pravice, enako delavci večjih trustov pod grožnjo izgube dela. V mnogih sekcijah je bilo več oddanih glasov, kakor vpisanih volilcev. Tudi nekatere izvoljene poslance "aliance" je vlada kasneje kratkomalo nadomestila s svojimi. Na tak način je zmagala vlada.

Federalna vlada je do tega časa s svojim vojaštvom zasedla vsa važnejša oporišča slančnih držav ter koncentrirala vojaštvo na strategičnih krajih.—V Parahibi je celo zanetila revolucijo proti vladi Joana Pesoe, ki je bil kasnej v glavnem mestu Recife v sosednji državi Pernambuka zavratno umorjen od pristašev Washingtonove vlade in danes se ga prišteva največjim narodnim mučenikom Brazilije. Neki demokratski poslanec je rekel v federalni zbornici, da Recife pomeni za Brazilijo to, kar je pomenilo Sarajevo leta 1914 za Evropo. Tudi ni bilo tajno, da je "alianca" v zvezi z oficirji prej neuspelih revolucij, ki so se po večletnih bojih po nepoznanih krajih Brazilije izvežbali in izpopolnili, nato umaknili v Argentino pripravljajoč nove vstaje.

Po volitvah se položaj ni spremenil. "Alianca" ni hotela priznati izida teh volitev, ker po njenih poročilih je dobila lista "aliance"—kljub vsem nasilstvom vlade—več glasov, kakor vladna lista. Pripravljenega so imeli vse polno federalni vladi zaupljivega vojaštva, ki je čakalo, da uniči vsak poskus vstaje.

Opazovalec.

(Konec jutri.)

Dr. M. M. - A. Savli:

O prehrani otrok

(Nadaljevanje.)

Meso. To hranivo nudimo lahko otroku od drugega leta dalje. Najprimernejše je za otroka kuretnina, pripravljena mora biti otroški dobi primerno. Tako bi smeli n. pr. otroci od drugega do četrtega leta jesti le drobno sesekljano ali zmleto meso. S četrtim letom so otroci že toliko zmožni, da ga z zvečenjem zrežejo. Treba je le še otroka navaditi, da vsako jed dobro prezveči, kajti le preveč je požrešen in se mu zelo mudi požirati. Neprežvečana ali prežvečena hrana, zlasti še meso pa je zanj neprebavno, povzroča mu motnje in drisko.

Za kurenitnino pride pri otroku v poštev predvsem ribje meso in nato teletina. Po štirih letih damo lahko otroku že govedino, nikoli pa težje prebavnega mesa kot je n. pr. svinjina, kozletina, ovčje meso, tun. To in še meso nekaterih drugih morskih živali in rib je izločiti iz otroške hrane.

Kot rečeno je nuditi otroku meso v sesekljani obliki, zato so razne cvrtine v maslu, pri katerih uporabljamo poleg mesa, tudi še maslo, jajca in olje, kot nalašč pripravne za otroke. S petim letom pa damo otroku lahko že kos kurjega oprja, nato kakšno telečje reberce in zrezek govedine.

Mozek in možgane otroku lahko skuhamo ali ocvremo, ko je prekoračil že drugo leto.

Mlečna jedila. Izmed teh se je pri otroški hrani izogniti le tečnemu siru, medtem ko nudimo lahko v zmerni množini vse ostale proizvode iz mleka kot smetano, skuto, kiselak itd. Nepokvarjeno maslo je dobra otroška zabela, še boljša pa je olje.

Kruh. Že ko smo govorili o juhi smo povedali, da je kruh najimenitnejša otroška jed. Med kruhom in kruhom je izbirati: skorja je lažje prebavna od sredice, črn kruh, ki velja na trgu za slabšega in je zato cenejši, vsebuje več hranljivih snovi kot beli. Ako hranimo otroka pretežno s krušno hrano, uporabljamo le kruh slabše vrste.

Sredico lahko uporabljamo posušeno za zdrob in juho. Ako pa damo otroku kos svežega kruha, izberimo mu krajec, ki ima dovolj skorje.

Kruh je redilna jed, ker vsebuje množino beljakovine (dušičnatih snovi), največ pa škroba. Popolno hranivo vendar še ni, ker rabi človeško telo poleg omenjenih dveh snovi še toliko, ki jo kruh sam na sebi nima. Lahko mu dodamo še to s tem, da ga namažemo n. pr. z maslom. Tako smo pripravili otroku popolno hranivo in obenem slastno južino.

Zelenjad. Otroci naj nikdar ne jedo surove zelenjave, marveč vselej kuhano. Predmet je dati spinači, solati itd. izogibati se je po možnosti zaenkrat zelja, artičok in špargelnov. Najboljše je, če zelenjavo skuhamo v drugo jedi, katerim smo dodali s tem obilo vitaminov, otroku pa povečali tek.

Sadje. Med sadjem nahajamo imenitna in otroku primerna hraniva. Kot jajca, mleko in zelenjad vsebuje tudi sadje neke življenjske snovi (vitamine), ki pospešujejo asimilacijo hrane.

Motil bi se, kdor bi mislil, da je vsako sadje enako dobro. Njegova užitnost in koristnost je odvisna od več pogojev. Sadje mora biti v prvi vrsti zrelo, mehko in sladko, odnosno kislo, vsekakor okusno. Osobito zdravo za otroku primerno sadje so jabolka, hruške, breskve, marelice, slive, grozdje, ribezelj in pomeranče. Dajemo mu ga surovo. Bolje je, da se otroci vzdrže uživanja naslednjega sadja — ali ga uživajo le v manjši meri in še to le bolj odrasli —: smokev, dateljev, češenj, orehov, leščnikov, kostanja, melonov in ananasa ali kraljevskega jabolka.

Opozorimo otroka, da pri zaužívanju sadja ne požira peč in koščic, ki bi mu utegnile ostati v prebavilih (slepič). Vse to naučimo lahko že štiri ali petletnega otroka, ki začne z večjo vnemo in slastjo segati po sadju. Lahko mu damo tudi pečeno sadje, ni pa, da bi se omejevali samo na to.

Škoda je, da je vkuhano sadje in mnogovrstna marmelada dostopna le boljše stoječim slojem. V sladkorju skuhano in konserviran sadje ni dobro za otroke. Grozd grozdja ali v pepelu pečeno jabolko bo najboljša sadna hrana, ki jo more biti deležen tudi najrevnejši otrok.

Začimbe. Skrajno omejevanje začimb pri otroški hrani je važna zdravstvena zahteva. Rečeno je bilo že mimogrede, da morajo biti v glavnem začimbe otroške hrane le sladkor, maslo, čebe kot olje in maslo ter sol. K tem dodamo lahko še vinski kis in limonov sok, nikakor pa ne kis iz esenca. Pri ribjem mesu, zelenjadni juhah in spinači uporabljamo limonov sok v največjim pridom.

Kot zdravilo je dopusten česen, ki se zelo da koristi proti glistam. Otroški hrani nepримerne začimbe pa so: poper, indijski orešek, kanela, klinček, predvsem senf.

Pijače. Otroški organizem je prepoln vode. Otroci zato mnogo pijejo. Najkoristnejša in najprimernejša pijača zanje je čista voda studenčnica. Le pri otrocih boljših slojev pridejo vpoštev razne namizne okisane vode ali slatine.

Hvalabogu je danes že splošno razširjeno mnenje — žal, da zaenkrat še samo mnenje — žal, da zaenkrat še samo mnenje in ne tudi navada —, da otrokom ni dajati niti opojnih pijač niti raznih dražil. Vse alkoholne pijače je treba za vselej izbrisati iz vrste pijač, ki jih lahko damo otroku.

(Konec jutri.)

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

DVE PUBLIKACIJI

...družni koledar — vsakoletni zbornik delavskih zadružnikov. Svoboda — kulturni mesečnik za slovensko delavstvo

Ljubljana, 27. dec. 1930. Danes so prejeli zadružniki in drugi dve svoji publikaciji: ...oj vsakoletni zadružni koledar ... januarsko število svojega kul...rnega mesečnika "Svobode".

Zadružni koledar je s svojim ...danjem za l. 1931 stopil v XII. ...tnik. Začel ga je izdajati An...n Kristan leta 1911 ter ga u...jeval in izdajal vsako leto do ...rti. Le v vojni in v letih po...jni ni izhajal. Leta 1915. ni ...el ter je začel spet izhajati l. ...24. Letošnji koledar je uredil ...etko Kristan, sin pokojnega ...tona Kristana in tajnik Zveze ...spodarskih zadrug v Jugosla...ji. Koledar je posvečen spomi... Antona Kristana s strani de...vskih zadrugarjev ter je pre...ižen del koledarja posvečen ...egovemu delu. Mnogo njego...h prijateljev, sodrugov in so...rcev je napisalo za ta koledar ...oje spomine na pokojnika. ...rano je tudi glavno statistič... gradivo o pokojnikovem delu ...t publicist in stvaritelj raznih ...konov socialnega skrbstva. ...rugi del je posvečen zadružnim ...rašanjem ter je priobčenih ...nogo referatov z mednarodne... zadružnega kongresa na Du...ju. V tem delu je tudi važen ...nek s. Mentona iz Detroita o ...družništvu in naseljencih v A...riki. V leposlovnem delu je ...objavljena ena Petzoldova pesem ...Klopčičevem prevodu ter v i...ga prevodu črtica "Trije po...tniki". V istem delu je priob...n tudi članek o izletu SNPJ la... Jože Kovač je prispeval mla...ako pesem "Kdo so naši o...je", ki je bila objavljena že ...Mladinskem listu, Chicago. — ...družni koledar bodo poslali na... zadružniki tudi našim ameri...m zadružnikom.

"Svoboda" je edini kulturni ...sečnik za slovenske delavce in ...z letom 1931 stopila v svoj tre...letnik. Mesečnik izdaja delav... kulturna organizacija "Svo...da", ki je na svojem zadnjem ...nem zboru sklenila, da bo po...zala svoj mesečnik ter je po...la sodruge v kampanjo za pri...bivanje novih naročnikov. Ja...rsko številko je uredništvo ...alo že zdaj pred novim letom ...sicer na 52 straneh. Torej je ...že kar cela knjiga. Gradivo v ...številki je zelo dobro izbra... in najdeš v tej številki naj...ličnejše gradivo: članke in le...lovne stvari, pesmi in povesti, ...ne in poročila.

...z tej številki je priobčen za...ek povesti ruskega pisatelja ...telejeva "Ura", ki bo izha... vse leto z lepimi ilustraci...mi. Povest prevaja Mile Klop... Tone Maček je prispeval po... "Dogodek v hotelu 'Gratis'", ...kelj je napisal članek o "Zdru...ih državah Evrope", Cvetko ...tan je napisal daljši članek o ...novanjski kulturi novega Du...a, ki ga pojasnjujejo poleg ...ne statistike tudi kopa lepih ...grafij novih delavskih sta...anj, ki jih je zgradila in jih ...radi dunajska rdeča občina. ...občena je tudi razprava o pro...ciji in proletariatu, ki se oo...aljevala. Ivan Vuk objavlja ...rijico "Prisvojeni travnik" ...e mnogo drugega gradiva je, ...a vsega ne naštevamo. S pe...o sta zastopana Tone Čufar ...like Klopčič.

...naslovno stran revije je nasli... novo znan slovenski umet...nik in je nekaj novega. ...sebina in oblika revije je ta... da je res treba "Svobodo" ...sti v vsako delavsko hišo. In ... več bo naročnikov, tem večja ... boljša bo lahko revija. Za... priporočati naročnikom, naj ...obivajo novih naročnikov. V ...riki je uprava "Svobode" pri ...oletarčevi" upravi. Vabimo ...naročbo, na naročbo tega edi... slovenskega delavskega kul...ega mesečnika!

DROBNE VESTI

...rska blaznost. — V Mariboru je dobil mali posestnik Mi... Šušteršič iz Piršenberga iz ...okega pri Brežicah napad ...e blaznosti. V frančiškanski cerkvi je klečal pred oltarjem krog poldneva ter kričal na vse grlo na pomoč. Prišel je na pomoč stražnik — ki je odpeljal moža na stražnico, ker so uvideli, da imajo opraviti z blaznežem, ki je versko blazen. Odpeljali so ga domov, v Globoko.

Premovljeni bogovi. — V ponedeljek je orožništvo v Cerknici aretiralo dva tujca, ki sta doma iz Novega Sada in ki sta imela čuden poklic: prenavljala sta bogove, ukradene bogove. V novi vasi pri Cerknici sta se utaborila ter sta po bližnjih krajih trgala bogove s križev, jih prepleskala in prenovila ter spet prodajala dalje. Pri tem poslu se jima je zelo mudilo, tako da sta marsikateremu bogu kar nogo odtrgala ter ga kar tako z eno nogo prodajala. Če je kakemu bogu kaj manjkalo, sta ga zakrpala in prepleskala ter prodala za novega. Ta obrt jima gotovo ni mnogo nesla, a sta se menda od tega preživljala. Z bogovi na vrvi krog vratu sta hodila iz vasi do vasi ter ponujala bogove na prodaj. Naš verni kmet jih je tudi kupoval. Zdaj so oba aretirali.

Otrok s sankami v Dravo. — Za božič so se otroci veselili počitnic in snega. V Mariboru v predmestju Studenci so se otroci sankali na obrežju Drave. Med malimi sankači je bil tudi triletni sin inženirja Ferenca Fritz. Po nesreči ali kaj je Fritz zadel s sankami v nekoga drugega tako nesrečno, da je Fritz na sankah zdrsel preko ceste pod železno ograjo skozi in navzdol proti Dravini strugi. Sanke so preskočile nizko grmovje ter planile naravnost v Dravo. Ljudje so prihiteli in skočili k obrežju ter odreveneli pri pogledu. Oče Fritza je bil navzoč, sezul je brž ves prestrašen čevlje ter planil k Dravi. Posrečilo se mu je, da je prinesel sinčka na breg, a sinček je zaprl oči. Bil je mrtev. Došli zdravnik je ugotovil smrt.

Umrli so: V Stožicah posestnik in trgovec Alojz Pečnik, star 80 let; na Hudem pri Kovorju je umrl Miha Praprotnik, posestnik; v Ljubljani je umrla vdova po Alojzu Podboju, davčnem nadupravitelju, Alojzija Podbojeva iz Kratnarjeve rodbine iz Kamnika. Bila je hudo bolna, na prvi božični dan je v Ljubljani v bolnici umrla; v Ljubljani je umrla Fanči Svetlin; v Mariboru so našli v njenem stanovanju mrtvo 33-letno Olgo Rupnik, trgovka s perilom. Zastrupila se je s svetilnim plinom. Ali je napravila samomor ali pa je po nesreči umrla, bo ugotovila šele obdukcija. V Postojni je umrl tesar in posestnik Martin Gorjenec, star 74 let. V Slovenski Krajini je umrla Terezija Kleklova, mati bivšega klerikalnega poslanca Jožeta Klekla.

Obstreljena. — V soboto zvečer so skušali neznani vlomilci udreti v Goldovo hišo v Krškem. Prepodili so jih. Torej 23. dec. zvečer pa se je spet pojavil neznanec na dvorišču in ko je stopila 20-letna uslužbenka Antonija Krnec iz hiše na dvorišče, je opazila v temi moško postavo. Zakričala je "Kaj pa počnete tu?" Tedaj pa je počil strel in Krnečovi je prestrelilo drobovje. Neznanec je zbežal v noč brez sledu. Bolnico so prepeljali v krško bolnico ter jo upajo ozdraviti.

Utopljenec. — V torek dopoldne je neki železniški delavec pri Litiji našel v Savi moško truplo utopljenca. Poklical je orožnike, ki so truplo potegnili na suho ter prepeljali v mrtvašnico v Šmartno. Identitete ugotoviti niso mogli takoj, ker ni imel utopljenec nobenih listin pri sebi. Pač pa so našli v njegovih žepih kamenje, kar priča, da se je utopljenec sam utopil. Orožniki na Dolskem so po doznanju ter najdbe domnevali, da gre mogoče za pekovskega mojstra A. L., ki ga pogrešajo že od 8. decembra. Sina so poklicali v mrtvašnico in je v truplu res spoznal svojega očeta. Šel je v smrt brzkone radi tega, ker mu oblasti niso dovolile novo pekarijo. Obupal je in dejal domačim: "Adijo, živite se kakor hočete!" To je bilo 8. decembra. Tedaj najbrž je bil že sklenil, da pojde v Savo. Nadeval si je kamenja v žepe ter pognal v valove.

Spet Trbovlje in nesreča. — V rovu je zasula velika plast premoga Franca Dolganoča. K sreči so ga potegnili še živega izpod plasti.

Vlom v upravo socialističnega časopisa v Mariboru. — V Mariboru izhajata dva socialistična—edina—časopisa v Sloveniji in sicer slovenska "Delavska politika" in nemška "Volksstimme". V upravo poslednje je bil te dni izvršen vlom, pri katerem so neznani vlomilci odnesli 6000 Din v gotovini. Ker ni izključeno, da gre tu za nekak političen vlom, je uprava "Volksstimme" razpisala 1000 Din nagrade zanj, ki izsledi krivce.

Po nesreči se je ustrelil na božični večer v Zagradu pri Celju češkoslovaški državljan in solastnik tovarne bičevnikov Kvača. Praznovali so pri njem doma božič po starih čeških običajih. In tako je hotel Kvača proti jutru izstreliti nekaj strelov v zrak. Da se prepriča, ali samokres funkcijonira, je v sobi še vzel naboje iz revolverja ter jih položil na mizo, v šali pristavil revolver na čelo ter dejal: "Zdajle se pa bom" — in je sprožil. K nesreči je bil v revolverju še en naboj v cevi in tako je dobil Kvača v glavo strel, ki si ga je bil sam pognal. Bil je pri priči mrtev.

Poskus samomora. — V Ljubljani je bil zaposlen kot pekovski pomočnik Albert Ribezl iz Vojnika pri Celju. Radi neke ljubezni je obupal in sklenil, da se konča. Najel je sobo v hotelu Tratnik, se zaklenil vanjo zakuril v peči, potem pa odstranil pločevinasto cev v dimnik, tako da je plin in dim uhajal v sobo. Napisal je še poslovilno pismo na brata. Potem je brzkone onemogel in govoril jecijaje neke nerazumljive stvari. Sobarica je slišala ter poklicala strežnika. Dobili so samomorilskega kandidata nezavestnega, prepeljali so ga v bolnico, kjer se je zavedel in so ga naslednjega dne še odpustili. Našli so v hotelu na mizi več poslovilnih izjav, a samomorilcu vendarle ni uspelo, vzeti si življenje.

V Bosni so naleteli na petrolej. — Iz Sarajeva poročajo, da so v državnem rudniku Kakanj našli vrelce petroleja. Pri Kakanju so vrtali v zemljo, da bi našli nove plasti premoga. Pri tem so naleteli pri 200 m globini prvo plast premoga, pri 300 m v globini drugo plast premoga, ko pa so vrtali še dalje, se je pojavila temno rumena voda, ki je smrdela po bencinu. Takoj so vedeli, da so prišli do nafte, ki so jo odkrili že na mnogih krajih v Bosni. Do sedaj so dvignili že kakih 3000 litrov nafte. Zdaj preiskujejo in ugotavljajo, koliko je nafte v zemlji in ali se bi izplačalo, izkoriščati jo in začeti s produciranjem iste.

Nesreča v Trbovljah. — Vsakdanji dogodek: Pri podjetniku Dukiču, ki ima v najemu od Trboveljske družbe dnevni kop Dobrna v Trbovljah, se je pripetila težka nesreča. Vrv na vzpenjači se je utrgala ter so vsi vozički zdirjali nazaj ter se zaleteli v delavca Julijana Kolešo, doma iz Medjimurja. Poškodovalo ga je zelo. Odposlali so ga v ljubljansko bolnico, a je malo upanja, da bo okreval. Vsakdanji dogodek: med rudarji pride do nesreč vsak dan, vsak teden skoro do smrtne nezgode.

PRIMORSKE NOVICE

500 vlog za poitalijančenje priimkov so zopet rešili na tržaški prefekturi. Prevedbe so izvršene precej enako, kakor dosedanje. V Trstu živi neki Franco Liebezeit von Burgschwert, ki je izpremenil svoj priimek v Bontempi di Roccaspada.

Za rektorja trgovske univerze v Trstu je imenovan prof. Manlio Udina, rodom Istran, ki je eden najmlajših profesorjev na zavodu. Fašistične novine ga pozdravljajo kot toplega borca za izpopolnitev tržaške univerze s fakultetami, ki bi mogle najbolje vršiti ekspanzijo italijanske kulture čez granice in izenačiti nove pokrajine s starimi. Promocij za doktorje gospodarskih in trgovskih ved je bilo po izpitih v novembru 48, med njimi Bruno Godina iz Trsta, Viktor Kjuder iz Trsta in Stanislav Vuga iz Dreženca.

Poljska vlada hoče izločiti iz trgovske konvencije z Italijo klavzulo, po kateri je dovoljeno italijanskim plovnim družbam imeti na poljskem teritoriju agencije za izseljevanje preko Trsta. Ker bi bilo to tržaški plovitbi v znatno škodo, je interveniral tržaški deželni gospodarski svet v Rimu proti izločitvi klavzule.

Viktor Hugo:

MOČ DETINSTVA

— Ubijte ga! . . . Ustrelite ga! . . . Takoj ga ustrelite, lopova! . . . Ubijte ga! Vrat mu zavijte, morilcu! . . . Ubijte ga, ubijte ga! . . . so kričali moški in ženski glasovi.

Ogromna množica ljudstva je vodila po ulici zvezanega človeka. Visok in ponosno vzravnan je stopal človek trdno in dvigal visoko glavo. Na lepem, možatem obrazu se mu je poznalo zaničevanje in ogorčenje nad ljudstvom, besnečim okrog njega.

Bil je eden onih, ki so se borili v vojni ljudstva proti vladi na strani vlade. Zdaj so ga ujeli in vodili na morišče.

— Kaj hočemo? Moč ni vedno na naši strani. Kaj hočemo? Zdaj imajo moč oni. Če je treba umreti, pa umrimo, menda še mora tako biti, — je pomislil človek. Nasmehnil se je in skomignil z rameni na krike, ki so se razlegali iz množice okrog njega.

— Tole je policaj! Še davi je streljal po nas!

In vodili so ga dalje, na trg. Ko so prispeli v ulico, kjer so ležala še od prejšnjega dne nepospravljena trupla upornikov, je začela množica še bolj besneti.

— Čemu odlašati? Kar tu ga ustrelimo, lopova. Kam bi ga še vodili? — je kričalo ogorčeno ljudstvo.

Ujetnik je molčal in samo še bolj dvigal glavo. Zdelo se je, da še bolj sovraži sodrgo kakor ona njega.

— Vse pobiti! Smrt špijonom! Smrt kraljem! Smrt farjem! In te izrodke, te plačane duše je treba tudi pobiti. Ubijte ga, ubijte ga! — so kričale ženske.

Toda voditelji množice so bili sklenili privesti ga na trg in tam obračunati z njim.

Do trga ni bilo več daleč, ko so ogorčeni klici v množici nenadoma utihnili in iz zadnjih vrst se je začul obupan otroški glasek:

— Papa! Papa! — je klical šestletni deček ves objokan in se prerival skozi množico k ujetniku. — Papa! Kaj pa počenjajo s teboj? Počakaj, počakaj! Vzemi me, vzemi me! . . .

Kričanje je ponehalo na oni strani množice, od katere je prihajal deček. Kakor pred nepremagljivo silo se je množica umaknila in ga puščala vedno bliže k očetu.

— Kako srčkan je! — se je začul iz množice ženski glas.

— Koga iščeš? — je vprašala druga in se sklonila k njemu.

— Papana! Pustite me k njemu! — je prosil deček solznih oči.

— Pojdi domov, fantek pojdi k mamici, — se je začul iz množice moški glas.

Ujetnik je bil že zaslišal sinčkov glas in slišal je tudi, kaj so govorili ljudje. Obraz se mu je še bolj zmračil.

— Saj nima matere! — je vzkliknil v odgovor onemu, ki je pošiljal fantka k mamici.

Fantek se je prerival vedno bliže k očetu. Slednjič se je prerinil do njega in mu zlezel v naročje.

Iz množice so se še vedno razlegali klici:

— Ubijte ga! Obesite ga! Ustrelite to hlapčevsko dušo!

— Zakaj si pa ušel z doma? — je vprašal oče sinčka.

— Kaj pa nameravajo početi s teboj? — je zajecljal deček.

— Veš kaj stori?

— No?

— Poznaš Katico?

— Sosedo? Kako bi je ne poznal!

— Torej pojdi k nji in počakaj tam. Jaz pa . . . pridem.

— Brez tebe ne pojdem nikamor, — je dejal deček in zapiskal.

— Zakaj ne pojdeš?

— Oni te ubijejo!

— Kaj se, nič hudega ne bo, nič se ne boj zame.

In ujetnik je postavil fantka na tla in stopil k možu, ki je vodil množico.

— Čujte, — je dejal, — ubijte me, kakor in kadar hočete, samo nikar tako, da — bi videl on, — in pokazal je na dečka. — Razvežite me za dve minuti in držite me za roko, da mu povem, da se z vami izprehajam in da sva prijatelja. Pomirim ga in vrne se domov. Potem — potem pa ubijajte, kakor hočete.

Vodja množice je uslišal njegovo prošnjo.

In ujetnik je vzel v naročje sinčka in mu dejal:

— Ubogaj, pojdi h Katici.

— A ti?

— Vidiš, izprehajam se s temle prijateljem. Še nekaj časa se bova izprehajala, ti pa pojdi h Katici, takoj pridem za teboj. Pojdi, bodi priden in ubogaj papana.

Fantek se je ozrl na očeta, nagnil je glavo na eno, potem pa na drugo stran in se zamislil.

— Pojdi, dragec, takoj pridem za teboj.

— Prideš?

In otročiček je ubogal. Usmiljena ženska ga je odvedla iz množice. Ko sta zavila v bližnjo ulico in se skrila za visoko hišo, je ujetnik dejal:

— Zdaj sem pa pripravljen, ubijte me.

Tedaj se je pa zgodilo nekaj nerazumljivega, nepričakovanega. V krutih, krvoločnih ljudeh se je nenadoma zdramila plemenitost. Človek je premagal zver in ženski glas je zaklical:

— Veste kaj? Izpustimo ga, ljudje božji.

— Bog mu odpusti grehe — se je začul moški glas. — Izpustimo ga.

— Izpustimo ga, izpustimo! — je zakričala množica.

In ponosni, samozavestni mož, ki je še malo prej v dno duše preziral in sovražil to sodrgo, si je zakril obraz z rokami in planil liki zločinec iz množice. In nihče ga ni zadrževal.

Elektrifikacija čikaških železnic

Springfield, Ill. — Čikaški državni poslanec Harris B. Gaines je te dni predložil v legislaturi naredbo za elektrifikacijo vseh železnic v mejah čikaškega mesta. Elektrifikacija mora biti izvršena do leta 1935 in po tem času ne sme priti v Chicago noben vlak, ki ga ne bo gonila električna sila. Nobena druga sila, ki povzroča dim, paro in smrad, ni dovoljena. Železniška družba, ki se ne bo pokorila tej določbi, zapade kazni $1000 za vsak dan kršenja, ako ta predloga postane zakon.

RDEČI NOVINAR

Pred petnajstimi leti je šumel v sobi novinarja Ribkina v sedmem nadstropju kuhalnik "Primus". Žena je kuhala kavo za južino, Ribkin sam pa je končal poročila "našega posebnega vojnega dopisnika":

"Naravnost od ljubeznjivega generala sem v udobnem in brzem avtomobilu, izdelku naših junaških zaveznikov, in v družbi sestre Rdečega križa, katere pogum občuduje vsa Rusija, oddrvel na fronto. Naši junaki se niso zmenili za sovražnikov morilni ogenj: planili so iz prijaznih, lepo urejenih jarkov in nas veselo pozdravljali. Nemški barbari so menda opazili naš prihod, kajti mrzlično so podvojili ogenj in zasuli našo neoboroženo skupino z granatami, plinskimi bombami, zastrupljenimi kroglami pa sličnimi divjaštvi. Ta zadnja kaplja je napolnila kelih. Besna ogorčenost je razvnela srca naših junaških vojakov. S častniki v prvi vrsti kot neodoljiv hudournik so planili naši orli v popolnem redu naprej. Napočil je nepozaben trenutek. Sovražnik se je besno branil, a kmalu je onemogel, zadrhtel in se spustil v beg: zapustil je na polju deset tisoč mrtvih. Kljub temu, da smo se zmagovalno in v redu iz strategičnih ozirov umaknili v poprej pripravljene okope, je sprožila veličastna zmaga grozoviti hura! Nikoli ne bom pozabil, kako je hotela poslati usmiljena sestra v bolnico in zaledje bradatega kmečkega očanca, črnovojnika, ki mu je preluknjala zastrupljena granata prsa. Strumno se je vzravnal in z roko ob kapi odgovoril: "Ne, draga gospodična, ne bom se ganil odtod, dokler sem živ . . ." Nikoli ne bom pozabil njegovega obledelega obraza in plamtečih oči. Ves zalit s krvjo, je vztrajal na svojem slavnem prostoru . . . Srce mi je krčevito utripalo."

"Jaša!" je poklicala žena, "kava je gotova!"

"Takoj!" Ribkin je postavil piko in šel južinat.

* * *

Minulo je petnajst let. "Primus" je šumel v sobi novinarja Ribkina v sedmem nadstropju. Žena je kuhala kavo, Ribkin pa je končal članek: "K obletnici kapitalističnega klanja."

"Pred petnajstimi leti so bili milijoni od domače grude odtrganih kmetov in delavcev po prekleti carski vladi poslani v krvavo klavnico. Mi, kmetje in delavci, smo umirali kot žrtve carjevih rabljev na fronti in izgubili zdravje v umazanih strelskih jarkih. Nikoli ne bom pozabil, kako je pretepal v moji navzočnosti osabni častnik ranjenega priletnega delavca za to, ker je revež stokal od bolečin . . . Nikoli ne bom pozabil bledega obraza in žarečih oči te žrtve proletarijata. Čital sem v njih: 'Kmalu napoči ura, pa boste plačali . . .' Ves zalit s krvjo, je vztrajal na svojem mučeniškem prostoru . . . Srce mi je mučno drhtelo . . ."

"Jaša! kava je gotova!"

"Takoj!" Ribkin je postavil piko in šel pit kavo.

("Krokodil-Moskva.)

"Viteški red" za Američane

New York. — Zadnjo sredo so se vršile srednjeveške ceremonije v katedrali sv. Patricka. Štirinajst Američanov je bilo odičenih s plaščem, pozlačenim mečem in ostrogami in drugimi znaki vitezov kožjega groba. Red, ki datira iz 11. stoletja, je podelil sinovom ameriške demokracije škof John J. Dunn.

Podpiranje brezposelnih v New Yorku

New York. — Mestne in privatne dobrodelne organizacije so v decembru podpirale 58,666 družin brezposelnih delavcev, 30,531 več kot v istem mesecu l. 1929. Podpore so bili deležni samo oženjeni delavci z velikimi družinami.

NAZNANILO
iz upravništva lista Prosveta

Naznanja se, da je cena oglasom na sredino izdaje zvišana. V dnevniku, druge dneve izven sredine izdaje je kakor preje. To velja za člane, društva in druge poznamenike.

Najnižja cena za palec prostora v dnevniku izven sredine izdaje je 50c; v sredini izdaji pa $1.00 za enkratno priobčitev. Za oglase se računa po velikosti prostora. Kadar pošljete oglas, napišite vselej, kateri dan želite, da se vaš oglas priobči in koliko nameravate potrošiti.

Vselej pišite točno in ob pravem času, ako želite imeti dobro postrežbo. Prosimo vas, da to upoštevate.

Philip Godina, upravitelj.

Moji vtisi iz Julijske Benečije

(Piše F. Candek, West Allis, Wis.)

Sicer sem z mojim poročilom malo pozen, toda saj pravijo, da je bolje pozno kot nobenkrat. Zato naj pričnem. — O vtisih iz stare domovine je bilo že večkrat obširno poročano v prošlem letu, tako iz Jugoslavije kot iz našega zasedenega ozemlja, ki sem ga obiskal prošlo poletje. Ker pa nisem prijatelj duplikacij, da bi se dvakrat ali večkrat pisalo eno in isto, se bom v tem poročilu omejil samo na zasedeno ozemlje, ki se sedaj imenuje Julijska Benečija, in deloma tudi na notranjost Italije same.

Ko smo po 20urni vožnji iz Cherbourga preko Pariza dospeli v Medano na italijansko-francoski meji, se je takoj pokazalo, da smo dospeli v deželo Mussolinijeve diktature, kajti takoj ko se je vlak ustavil, se je vsula cela grupa uniformiranih in oboroženih ljudi v vlak. To so bili vojaki, financa, fašisti, karabinerji in mnogo tajnih detektivov, ki so vse prebrskali, nas in našo prtljago ter potne listi. Naravno, da tako postopanje napravi na potnika mučen vtis.

Ko smo bolj slabe volje zapirali našo prtljago, smo si mislili, da bo ta oborožena sila ostala tam na meji. Toda motili smo se. Ostali so tam le finančni in carinski uradniki, fašistovski miličniki in karabinerji so pa potovali z nami ves čas vožnje po železniških vozovih ter nas nezaupno gledali, kot da bi bili vojni ujetniki. Tako je bilo ves čas vožnje, ker človeka ves čas spremlja oborožena sila po vseh italijanskih železnicah.

Dasi smo z radovednostjo gledali skozi okna nam še popolnoma tuji svet in pri tem videli marsikaj zanimivega, da smo polagoma vsaj delno pozabili na tisti vtis, ki smo ga dobili pri vstopu v Italijo, vendar iz spomina ga nismo mogli spraviti, ker smo vedno videli oboroženе črnosrajčnike, ki so nas vedno nezaupno gledali kot kakšne nevarne prekucuhe. Potem je lahko umevno kako se potnik počuti, če se vozi po ozemlju fašistovske diktature.

Pot nas je vodila od Medane proti Turinu. Nudil se nam je zelo zanimiv razgled, na obeh straneh proge, katera vodi približno 60 kilometrov med visokimi gorami, ki so bile pokrite s snegom. Bil je 4. junij. Kmetje so pod gorami že sušili seno. Poleg je tekla bistra reka iz visokih gora; železniška proga vodi ves čas zraven nje.

Prenehajo visoke gore in se odpro široka polja, obsejana s koruzo, zraven katere je v dolgih vrstah zasajena vinska trta in drugo sadno drevje. Ko smo tako nadaljevali pot preko Turina, Milana in Benetk z izključno samimi italijanskimi potniki, se nam je pridružil neki Italijan, ki se je vračal iz svojih krajev nazaj v službo v Prestranek (to je postaja med Šent Petrom in Postojno). Ko smo se seznanili z njim in povedali, da potujemo v tiste kraje, je ta človek prežet fašizma in italijanskega šovinizma začel zmerjati Slovence, mesto, da bi jim bil hvaležen, ker so se morali slovenski železničarji in drugi delavci umakniti Italijanom, ki se sedaj šopirijo na njih ozemlju in jih v zahvalo zmerjajo.

Dospeli smo v Trst, dne 5. junija ob 5.30 na nekdanji južni kolodvor. Radovedno sem se ozri naokoli, kaj in koliko se je spremenilo v 18 letih, odkar sem zapustil to mesto. Ali se je kaj spremenilo odkar je pod novim gospodarjem — Lahom? Na moje začudenje nisem opazil v bližini nobenega novega poslopja in sploh ničesar novega. Nobene spremembe. Je-li kakšen avtomobil, taksi, čaka na potnike? Žalibog, tudi tega ni bilo. Le ubogi trije izvozčki, vsak z enim konjem, so čakali na potnike. Vsi trije so se ponudili. Poslovili smo se od svojih sopotnikov, med katerimi je bila tudi mrs. Glogovšek iz Blaina, Ohio. Kočijažu sem dal naslov mojih sorodnikov in se z družino odpeljemo v Rozzol in Monte.

Pred 18 leti sva bila s soprogo v Trstu, vendar nama ni šlo v glavo, kako je vendar mogoče, da ni nobene spremembe v transportaciji. Ko je kočijaž pognal konja in je kočija ropotala po kamnitem tržaškem tlaku, se nam je zdelo, da smo vedno na enem mestu. Vsled slabe uredbe hišnih številk, nas je vzelo precej časa, predno smo dospeli na pravi naslov v Rozzolu, v katerem je okrog 4000 prebivalcev; je največji del tržaškega predmestja, za katerega pa fašisti nimajo ne smisla in ne potrebnih sredstev, da bi ga uredili.

Svidenje s sorodniki! Veliko veselje! Toda to veselje se je kmalu spremenilo v žalost, ko so nam naznanili, da je njihov sin France v zaporu v Rimu ter da ne vedo kaj ga čaka.

Bil je ustreljen 6. septembra. Oče je radi tega izgubil službo. Nobenega upanja ali izgleda ni, da bi jo sploh kedaj še dobil v Italiji, v Jugoslavijo pa ne dobi dovoljenja. Torej mora s svojimi štirimi otroci čakati smrti v Italiji ali pa čakati na preobrat, ako bo sploh kdaj prišel . . .

(Dalje prihodnjič.)

Tone Čufar:

LJUBEZENSKA PISMA DELAVCA IN DELAVKE

Ko bi me ne bilo na svet, bi ona prav gotovo drugače živela. Z menoj ji je pa ostalo marsikaj zaklenjeno. In še trpela je z mano v pomanjkanju. Ne misli, da mi je kdaj očitala take reči, saj ji nisem dala povoda in radi sva se imeli. Vse to sem sama spoznala, docela sama, kar gotovo ni bilo težko. A kaj sem hotela kljub spoznanju? Saj naposled nisem ničesar zakrivila. Še za očeta nisem nikoli izvedela, kdo je bil. Mogoče bogat gospod, morda lep oficir. Kdo naj mi ga pokaže, ko ga mi je mama sama zamolčala?

Zdaj molči na vsa vprašanja.

Mrtva je . . .

Že dve leti spi, že dve leti uživa hladen mir.

V teh dveh letih sem ji ga tako pogosto zavidala. Ko sem Tebe izgubila, sem izgubila tisto, kar me je v najtežjih trenutkih vedrilo. Če je bilo kaj še tako mučno in neprenosljivo, sem zmagala z zavestjo, da se bom po vsem mučnem srečala s Teboj ter našla pri Tebi pozabo bridkega. Tolažiti si znal in vliti poguma. Mnogokrat sem razmišljala o Tvoji čudodelni moči. Samo spregovoril si, pa sem postala vsa druga. Samo pogledal si me, pogledal s toploto, ki je vse razkrila, in že je v meni vriskalo in pelo.

To je bilo dotlej, dokler se moje dekliške sanje niso razbile. Dokler sem bila Tvoja in Ti moj. Potem si odšel. Ko je pa odšla še mama, ko sem še njo izgubila, me je zapustilo čisto vse. Nihče več mi ni svetoval, nihče me ni poslušal. Po mamini smrti sem bila prepuščena sama sebi. Kot mlado, neizkušeno dekle. In to v svetu, ki taka dekleta tako hitro zajame v uničujoč vrtinec. Tudi mene je zajel, tudi mene, Janko; toda uničil me ni! — —

V teh dveh letih sem bila dovolj, oh, preveč preizkušana. Tolikokrat sem potrkala na tuja vrata. Največkrat zastonj, včasih pa so mi kje odprli ter mi nudili vsaj nekaj človeškega. Za trdo delo seveda. Pa tudi tovarno sem spoznala . . .

Tam sem dobila dovolj sebi enakih. To me je uverilo, da ne trpim zgolj sama, da tudi druge, prav tako mlade in radosti željne, okušajo skoraj isto, kar jaz. Sestre sem našla. Moja grenčica se je spojila z grenčico ostalih ter postala lažja in manjša.

V tovarni bi morda delala še sedaj, toda dela je zmanjkalo in nas je mnogo šlo na cesto. Spet sem trkala, spet mi je ostalo mnogo vrat zaprtih. A tista, ki so se med drugimi odprla, so se pa odprla zato, da sem okusila najstrašnejše doživetje svojega življenja. Pretilo mi je ponižanje, o katerem še slutila nisem, da je mogoče.

Ljubljeni Janko! Ne huduj se, če sedaj še nimam toliko moči, da bi o tem pripovedovala. Preveč se bojim, da bi me ne zamrzil in zavrgel. In vendar zopet vem, da moram povedati, kar storim v enem prihodnjih pisem. Raztežila se bom in umirila. Ti boš pa sodil in razsodil. Če me obsodiš, bom obsojena; če boš pa kljub razodetju našel zame toplo in iskreno besedo, bom srečna, presrečna . . .

Kakor sem te noči, dragi Janko, le malo spala, tako to noč sploh nič ne bom. Kmalu bo jutro, pričetek dela in dnevnih brig. Kar počakala jih bom, počakala pri zaključevanju pisma. Za nič dražjega bi ne mogla žrtvovati noči. Le prekratka bo, ker bi še in še pisala.

Mislim pa, da boš iz napisanega lahko razbral, kaj mislim in čutim. In če boš besede tako jemal, kakor so mišljene in zapisane, bom imela prijetno zadoščenje, da Ti srca nisem zastonj odprla.

Moje sedanje občutje je takšno kot bi bol in radošt zakričala v noč, a ne zato, da se moj krik v njeni brezbrežnosti izgubi, temveč da Tebe doseže, Tebe, predragi . . .

Ker boš moji želji in prošnji po čimprejšnjem odgovoru gotovo ugodil, naj Te samo še tega prosim, da se v teh mokrih in mrzlih dneh varuješ. Na zdravje pazi, Janko; radi mene in sebe vzemi k srcu moje besede. Gotovo si pri delu v različnih nevarnostih, kar mi vzbuja skrbi.

Ljubim Te, ljubim z vso resnico. Glej, da ne bom po nepotrebnem trpela, glej, da Te kaka nesreča ne doleti, saj veš, da bi me potrlo.

In piši, ker čakam, željno čakam . . .

3.

Drugo njegovo pismo

Najprvo Ti moram povedati, zakaj se takoj prvi dan nisem oglasil.

Ko smo se pripeljali semkaj, je bilo z nami vse tako narobe kot bi padli s kake zvezde na zemljo. Utrujenost po dolgi vožnji ni bila majhna. Zmučeni pa tudi premraženi smo bili poslani v neko barako, ki še vetru ni mogla kljubovati, zato se je mraz z neovirano nesramnostjo šopiril po njej. Z dovtipi in razbito pečjo smo ga skušali odgnati, pa je bil vražje trdovraten. Morda se nam je to le zdelo, kajti prave zime še nikjer ni, a vendar izgleda, kot da je že tukaj.

Besneči nalivi križajo vsepovsod račune. Sem smo zato prišli, da dogradimo neke stavbe. Pa je z delom največja težava. Ne bom Ti podrobnosti našteval, ki predstavljajo dolgo verigo napora, raznovrstnih neprijetnosti in križev, a se končno zlijejo v eno samo zadoščenje, da so denarci, ki jih za vse prejmeš, pošteno in krvavo zasluženi. A čemu govorim o tem? Hočem Ti le pojasniti, da mi je bilo nemogoče takoj pisati, ker nisem našel primernega prostora, a tudi utegnil nisem. Saj veš, priti v povsem nov kraj, kjer se nudi samo polomljena baraka in nič drugega, ni enostavna reč. Ko smo si v par dneh uredili ter se nekako ustalili, je bilo drugače. Tudi notranje sem se ustalil, da sem potem našel za Tebe primerno besedo.

(Dalje prihodnjič.)

NASELBINA

Oba sta služila v župnišču: on je bil za hlapca, ona pa za deklo. On je vozaril s konjičkom, ona pa je gospodinjila. Ko sta pri južinah sedevala vsak na svojem koncu mize, sta včasih rekla kako šegavo, a največkrat sta se pričkala. Dejali so, da se še noben hlapec in nobena dekla nista tako črtila—da sta kot pes in mačka.

A ko sta skupno lovila ribe, skupno kosila, grabila in žela, sta polagoma začela misliti, kako bi si skupno uredila dom. Zunaj v pušči sta izbrala kos zemlje in dejala, da bi si ondi tik barja postavila hišico. Ondi je bila gošča, ki bi se morala iztrebiti, izorati in posejati. Precejšen kos zemlje, koder je rastlo jelševje, bi spremenila v njive, na obeh straneh potoka pa bi bil travnik. Če bi le šlo, da bi si postavila hišico! A zaslužek je bil majhen; če hočeta imeti kmetijo, bo treba tudi konjiča in kravo. Zato sta še počakala z ženitvijo. Leta so minevala, oba sta se bolj in bolj navezala drug na drugega in prihodnjost se jima je kazala v vedno lepši luči. Kadar ni bilo dela, sta štela prihranke in preračunavala, kako dolgo bo treba še služiti, dokler ne bo vsota zadosti velika. Nikomur se niti sanjalo ni, kako hrepenita hlapec in dekla po neodvisnosti in kako si želita svojega doma. Čemu neki? Saj sta živela brez skrbi v župnišču, imela sta plačo, hrano in obleko. Vendar sta onadva s koprnjenjem zrla v pušče.

Kako so jima odsvetovali, ko sta slednjič odpovedala službo! "Slana vama vse uniči v pušči in v dolgove bosta zlezla. Otroci bodo prišli, beračev je pa — žal — že tako dosti na svetu." Pa sta pet let računala in pomišljala—in zdaj ju ne bi nihče več pregovoril! Župnik ju je moral odpustiti iz službe in v jeseni sta bila odšla. Tisto zimo sta bivala še v vasi; Viljem je tesal hišico in je včasih prišel v župnišče na dnino. Ana je pa predla in hodila pomagat gospodinji.

O binkoštih sta se poročila. Po svatbi je zrl župnik za njima in zmajeval z glavo: "Mlada sta, naj le poizkusita iztrebit goščo — to ne gre z zaslužkom dekle in hlapca." Prav je imel župnik, vendar je res, da se je vsa naša zemlja oplodila le s tako glavnico. Vsa vaška mladina je spremila novoporočenca v njun novi dom. Poleti je bilo in po dnevi smo šli po zelenem gozdu, ponoči pa smo plesali v novi hiši. Podnice so se režale vsakšebi, tramovje je neenakomerno štrlelo iz hiše. Nekaj njive je bilo še neobdelane, a ob griču je med trohnečimi šotori zelenela riž. Mlada žena je sredi neobdelanega polja zakurila ogenj in v poročni obleki prvikrat pomolzla svojo kravico. Z Viljemom sva sedela na skali in jo gledala, kako se je kretala v odsvitu zahajajočega solnca.

On je bil prepričan, da bo vse dobro potekalo, "Da bova le zdrava in ne bo slane!" In kakor bi ugenil moje misli, je še dodal: "Res je barje zraven in vlažno je, a če je človek priden in porine gozd malo bolj v stran, da bo imelo solnce kam sijati . . . bo že. Večeri so zdaj hladni, a pridi poleti drugo leto, pa boš videl!"

Nisem prišel drugo poletje in tudi ne poslej. Zares sem bil na oba pozabil. Nekoč, ko sem bil spet pri domačih, sem vprašal, kako jima je. "Zadolžiti sta se morala," je dejal oče, in mati: "Ana je zdrava."

Poteklo je več let. Bil sem v mestnih šolah in bil poleti doma na počitnicah. S puško in psom sem taval okrog.

Nekega oblačnega dne v oktobru sem, hoteč po gozdu, zagledal ozko stezo, ki se mi je zdela znana. Zaslišal sem, kako peketa konjič pred menoj in na ovinku sem ga tudi zagledal. Vprežen je bil v dva drogova, ki sta se njuna konca vlekla po tleh. Čez oba je bila privezana krsta. Zadaj je stopal Viljem kakor bi oral. Dosti je imel opravka s krsto, da jo je obdržal v ravnotežju. Trpečega obraza je bil, motnih in topih oči.

Šele ko sem mu povedal svoje ime, me je spoznal.

"Kdo je pa v krsti?"

"Moja mrtva žena."

"Mrtva?"

"Da, mrtva je."

Dolgo sem ga izpraševal, preden sem zvedel za njuno bridko življenje: slabe letine, dolgovi, veliko otrok, žena je zbolela, ker je preveč delala, in umrla. Zdaj jo je treba spraviti v grob, a pot je tako slaba. Da bi le krsta držala, preden bo na pokopališču! Nategnil je vajeti, zakaj konj je silil v stran in med velim listjem iskal trave. "Nu....!"

Rad bi si bil utešil lakoto, saj ni bil nič bolj rejen od moža, ki je ličil okostnjaku.

Viljem se je poslovil ne da bi dvignil oči s krste. Šel je dalje. Drogova sta vrezala dvoje vzporednih brazd v peščeno pot.

Jaz sem krenil v nasprotno smer in prispel do nekega ribnika, odkoder je bil napeljan jarek, a delo še ni bilo dokončano. Steza, ki sem jo poznal od onega poročnega dne, me je povedla k hiši. Za ograjo je mukala sestradana kravica in na dvorišču je krulilo prase. Lesa je bila odprta, sredi dvorišča je stal prazen postelnjak, na ograji pa je visela posteljnina umrle žene. Tramovje je še zmeraj štrlelo neobžgano na vogalih. Na oknu za umazanimi in motnimi šipami je bil lonček iz brezovega lubja z uvelo balzamino.

Viljemu se je bilo vendarle posrečilo kos pušče spremeniti v njivo. Sredi gozda je bila videti jasa, pripravljena njiva, in nekaj ton zemlje in za polovico toliko osušenega barja. A zdelo se je, da so pri tem delu popustile moči. Posekal je bil brezov gozdič in spremenil jelševje v rodovitno zemljo. Zadaj pa se je dvigal smrekov gozd kakor visok zid—ta ga je primoral, da je prenehal z delom. Precej časa sem stal na dvorišču zapuščene naselbine. Burja je na vso moč brila preko gozda in žalostno piskala skozi mojo puškino cev.

Prvi član naselbine je začel svojo pot in opešal sredi nje. Brez moči je. Ugasnil mu je plamen v očeh in samozavest poročnega dne ga je zapustila. Kadar bo cvetela rž in bo šlo žito naših njiv v klasje, tedaj se spomnimo prvih žrtev naših naselbin. Ne moremo jim postaviti spomenikov, zakaj na tisoče jih je in njih imena so neznana.

(Finsko spisal Juani Aho.)

A. P. Čehov:

Uradnikova smrt

Nekega večera je sedel v gledališču v drugi vrsti parterja sam okrajni eksekutor Ivan Dimitrovič Červjakov. Gledal je in poslušal "Cornevillske zvonove" Če bi ga bil kdo vprašal, kako se počuti, bi mu bil odgovoril, da je na višku blaženosti. Naenkrat pa . . . V povestih naletimo večkrat na ta "naenkrat pa". Eh, prav imajo gospodje pisatelji, prav. Življenje je polno nepričakovanih preokretov.

Naenkrat pa se je eksekutorjev obraz raztegnil, oči so mu izstopile, sapo mu je zaprlo, Červjakov se je nagnil naprej in — ah — čiih. Kihnil je, kakor izvolite samo videti. Kihati ne moreš nikoli nikomur in nikjer prepovedati. Saj kihajo vsi — mužik, policijski ravnatelj in tajni svetnik. Vsi kihajo. Červjakova to še v zadrego ni spravilo. Obrisal se je z robcem in kot uljuden človek se je ozrl na vse strani, če ni morda koga motil s tem svojim kihanjem. O, da se raje ni ozrl!

Opazil je namreč, da si briše star gospod pred njim z rokavico plešo in na tihem robanti. In ta stari gospod je bil — general Brizžalov, svetnik v prometnem ministrstvu.

— Oslinil sem ga, — je pomislil Červjakov. — Res da ni moj šef, ker je iz drugega ministrstva, vendar mi je pa na moč prijetno. Opravičiti se moram.

Červjakov si je odkašljal, nagnil se je naprej in zašepetal generalu na uho:

— Oprostite, prosim . . . Vaše Prevoshoditeljstvo . . . oslinil sem vas, toda nehote.

— Že dobro, že dobro.

— Za boga, izvolite mi oprostiti. Docela nehote . . .

— Dajte mi že mir s tem! Ne motite me!

Červjakova so spravile te besede v tako zadrego, da se je bedasto zarežal in upri oči na oder. Gledal je, toda občutka popolne blaženosti ni več imel.

Tesno mu je postajalo pri srcu.

Med odmorom je stopil k generalu, zbral je ves svoj pogum in zajecljal:

— Oslinil sem vas . . . stvo . . . opprostite mi, nerad . . .

— Dajte mi no že mir! Saj sem že davno pozabil na to, vam pa še vedno roji po glavi, — je dejal general nervozno.

— Hej, pozabil, a oči se mu srdito svetijo, — je pomislil Červjakov in se ozrl plašno na generala. — Moral bi mu pojasniti da nisem hotel tega storiti . . da je kriv naravni zakon, sicer utegne še misliti, da sem ga namenoma opljuval.

Doma je povedal ženi, kaj se mu je bilo pripetilo. Zdelo se mu je, da je žena premalo resno presodila to zadevo. Spočetka se je sicer bala, ko je pa zvedela da je Brizžalov iz drugega ministrstva, se je takoj pomirila.

— Vendar bi ti pa svetovala stopiti k njemu in se opravičiti — je dejala. — Utegnil bi misliti, da si neotesanec, ki ne vekaj se v družbi spodobiti in kaj ne.

— Saj to je baš strašno. Opravičil sem se, on me je pa samo debelo gledal. No, pojdem že, toda . . .

Drugi dan je oblekel Červjakov paradno uniformo, dal se je ostriči in obriti, potem se je pa napotil h generalu. Ko je vstopil v sprejemnico, je bilo zbranih že mnogo prosilcev in general je že sprejemal prošnje. Kmalu se je obrnil tudi k Červjakovu.

— Včeraj v Arkadiji, kakor se izvolite spominjati, Vaše . . . stvo, sem vas oslinil.

— Kaj mi še ne bostě dali miru s tem! Taka neumnost! A vi kaj bi radi? — se je obrnil general k naslednjemu prosilcu.

— Niti govoriti noče z menoj? Jezi se, — je pomislil Červjakov ves preplašen. — Ne, tako te stvari ne morem pustiti. Pojasnim mu.

Ko je bil sprejem končan, je hotel general oditi v svoj kabinet. Kar mu je zastavil pot Červjakov. Stopil je predenj in zajecljal:

— Drznil sem si nadlegovati Vaše . . . stvo, toda samo zato, da vam povem od srca, da se skesano opravičim. — Saj nisem storil tega nalašč . . .

— Kakšno norčevanje? — je razmišljal Červjakov. — Še na misel mi ne pride norčevati se. Ne razume, ker je general. Če je tako, se pa ne bomo več opravičevali temu norcu. Pisal mu bom, osebno pa ne pojdem več k njemu, bogme da ne!

Tako je razmišljal Červjakov domov grede. Toda pisma generalu ni pisal. Razmišljal je in razmišljal, pa ga ni znal napisati tako, kakor je želel. In tako je moral naslednjega dne k njemu da mu osebno pojasni svoje vedenje.

— Nadlegoval sem včeraj Vaše . . . stvo — je zajecljal, ko ga je general debelo pogledal, — toda ne z namenom norčevati se iz vas, kakor ste se izvolili izraziti, temveč da bi se najponižneje opravičil, da sem predvčerajšnjim v Arkadiji kihnil in slučajno oslinil vrat Vašega . . . stva.

— Ven! — je zatulil general ves bled od jeze.

— Kaj izvolite? — je vprašal Červjakov drhteč od strahu.

— Ven! — je ponovil general in zateptal z nogo.

Červjakovu se je nekaj utrgalo v trebuhu.

Opotekel se je proti vratom in se odmajal počasi domov.

Prišedši mehanično domov je legel kar v uniformi na divan in umrl.

POZIV!

Oseba, ki je pisala meni pismo brez podpisa z dne 25. decembra 1930 in sicer v tovarno: Pozivljam, naj pove svoje ime in naslov, da bom vedel, s kom imam opraviti. Frank Prosen, 441 N. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

NEVARNOST!

Ustavite bolezen preden bo prepozno

HITRO — zaustavite bolezen v grlu preden se razširi in postane nevarna. Ustavite ga v začetku s Severovim Antisepsol. Že 50 let zanesljivo uživanje ust in za grlo. Varujte svoje zdravje in zahtevajte dosledno. V vseh lekarnah. 12

SEVERA'S ANTISEPSOL

KLOBASE

Kakor vsako leto bom tudi letos pošiljal izvrstne klobase, naročila po 5 funtov ali več v vse kraje Amerike in Alasko. Cena do 4. zone je po 38c funt. Cena za ostale štiri zone je 43c funt. S tem je poštnina plačana. Naročilom 100 ali več funtov je cena znižana. Pošljite vsa naročila na naslov:

JOSEPH LESKOVAR
632 High St., Racine, Wis.

Rheumatism

JAZ vprašam vsakega, bolnika tega leta, ki trpi na zastarelim ali mišičnim revmatizmu, lumbago ali Gout, da mi piše, dajte mi tem in vašem, da vam pošljem na podstavku EN DOLAR STEKLENICO mojega zdravila za revmatizem. Jaz želim prepričati vsakega bolnika na svoje stroške kaj Kuhn's Sub-Acute ali mišično zdravilo proti revmatizmu storiti more. Jaz sem gotov o njem in želim, da trpeči izvede in se prepričaje o njem vpeče mi daje on sam enot dobitka. Ne zanašajte PRIVLEČI revmatizem vsa glasi nazaj ali bolo. Ne zanašajte IZDRAŽITI ga vsa z linimenti, elektrike ali magnetizmom. Ne mislite, da ga odpravite z dosedijami. VI GA MORATE PREGNATI VEN. On je v sistemu in VI MORATE IZTI ZA NJIM.

Kuhn's Zdravilo in vsaj more pregnati mišični revmatizem. Revmatizem mora iti, ako bolečo biti prosti bolečin in trpljenja. Moje zdravilo je sato, da odvrzi, ojačro strujajoče bolečine, zbrzolo bolečo mišico in vrodo bolečo otekle dele žrebra.

Jaz želim to dokazati

vam ako mi daste priliko, da to storim. Jaz vam lahko vzamem dokazom v enem tednu, ako mi hočete pisati in vprašati moje drušbo, da vam pošljete en dolar stekleniko po obdržiš poštih. Ako niste zadovoljni mojega zdravila, potem novcate kaj bo mojo zdravilo napravilo. Čitajte moje ponudbo, pišite zame po en dolarsko steklenico poskusno steklenico.

$1.00 steklenica za 25c

Mi želimo, da poskusite naše zdravilo na pod zdravi ali mišični revmatizem, da se prepričate sami kot so jih je že tisoče drugih, da revmatizem se da zdraviti in mi ne zahtevamo nobenega prevlika na ti poskusnji. Vse kar vprašamo je eno poštene poskušnje. Ako vam ne pomaga je potem s tem vse končano. Mi ne pošiljamo nobih na en izpostnik velik steklenic in brezvrednosti, temveč pošljemo pravo veliko steklenico, kakoršne se prodajajo v lekarnah po $1.00 kar komad. Torej pošljite nam 25 centov za poštnino, zavitanje in ne novčnik, to en dolarsko steklenico se vam takoj pošlje zastonj, vse plačano. Nikomur vam pa bodo drobne plačati ob prejemu vsi pomoči.

KUHN REMEDY CO., DEPT. P. S.
1003 Hilvanhee Ave. Chicago, Ill.

Agitirajte za Prosveto!

Začnite varovati svoje zdravje!

Novo leto je za tak začetek zelo primeren čas. Pretežna večina vseh obstoječih bolezni ima svoj izvor v nezdravem želodcu. In kaj je najboljše zdravilo proti temu? Čitajte to-le:

"Sacramento, Cal., 4. dec. 1930. Že nekaj časa jemljem

Trinerjevo Grenko Vino

in mislim, da ga ni boljšega sredstva proti želodčnim nerednostim. Mrs. Julia Rogich."

Trinerjevo grenko vino odstrani ves izvor vaših neredov, čisti vaš želodec in drobovje, urejuje prebavo, povrne dober tek, in sploh poživi vaš sistem. Veliko zdravnikov ga priporoča. Pri vseh lekarnarjih, sedaj v dveh velikostih. —(Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31, 1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vzrok v tem, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled neplačanega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani SNPJ dopłačajo $1.50 za leto za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.75. Člani dopłačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo sporočiti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, te imena in naslove odstopilih članih in izbrisanih članov na znaniti upravništvu Prosvete, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljete glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vsaka pošljete na zadnji seji pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosvete pomlad. Pri vsaki spremembi naslova naj se vsaka oseba stari in novi naslov. Upravništvo ujame se spotra, da društveni tajniki in tajnice te upoštevajo.—Pilli Gadina, upravnik.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA